

METODINA ETÄLEIKKAUS

VILJA HARJAMÄKI

ELOKUVALEIKKAUS
ELOKUVATAITEEN JA LAVASTUSTAITEEN LAITOS
AALTO-YLIOPISTO, 2020

Tekijä Vilja Harjamäki

Työn nimi Metodina etäleikkaus

Laitos Elokuvataiteen ja lavastustaiteen laitos

Koulutusohjelma Elokuvaleikkaus

Vuosi

2020

Sivumäärä

52

Kieli

Suomi

Tiivistelmä

Tämä taiteen maisterin opinnäyte käsittelee leikkaajan konkreettista, fyysistä ja psyykkistä toimintaa, kun työmetodiksi on valittu töiden tekeminen etänä. Etätyöllä tarkoitetaan tässä tapauksessa itsenäistä työtä pääasiassa erossa muusta työyhteisöstä. Tekniikan ja internetyhteyksien kehityksen myötä etätyöstä on tullut pinnalla oleva ilmiö – myös leikkaajien keskuudessa. Nykyään kannettavan työpisteen voi kasata lähes minne tahansa, töitä ei välttämättä tarvitse tehdä leikkaamosta käsin. Kaikilla tuotannoilla ei ole tarjota leikkaajalle sopivia tiloja, etätyö on silloin ainoa vaihtoehto.

Jokaisella leikkaajalla on erilaiset työtavat ja -tottumukset, siksi aihetta käsitellään suurilta osin henkilökohtaisten kokemusten kautta. Opinnäytteen kirjoittaja on etäleikannut koko kymmenvuotisen työuransa ajan ja kertoo henkilökohtaisia kokemuksiaan tavoista, joilla etätyön saa sujuvaksi osaksi arkea.

Etäleikkaamiseen tarvitaan vahvasti kykyä hallita itsenäistä työtä, kommunikaatiokeinojen monipuolista käyttöä osana työprosessia ja työsijainnin vahvuuksien hyödyntämistä. Näiden lisäksi opinnäytteessä käsitellään etätyön tarjoamia mahdollisuuksia ja haasteita, sekä kirjoittajan omakohtaista kokemusta tapausesimerkkien kautta. Opinnäytteessä on haastateltu myös muita etäleikkaajia ja tutkittu itsenäiseen työhön liittyvää kirjallisuutta.

Kirjallisen opinnäytteen tarkoituksena on kannustaa lukijaa kokeilemaan ja löytämään itselleen sopivimmat menetelmät leikata itsenäisesti etänä. Etätyö on taito, jonka oppii vain harjoittelemalla ja itseään kuuntelemalla. Tästä opinnäytteestä saa ehdotuksia oman etäleikkausmetodin löytämiseen ja kehittämiseen.

Maisterin opinnäytteen taiteellinen osuus on It's Alive -tuotantoyhtiön tuottama ja Teemu Nikin ohjaama fiktiosarjan Mister 8 neljäs jakso. Taiteellinen osuus on leikattu etänä.

Avainsanat elokuvaleikkaus, etätyö, itsenäinen työ

Author Vilja Harjamäki

Title of thesis Remote Editing as a Working Method

Department Department of Film, Television and Scenography

Degree programme Film Editing

Year
2020

Number of pages
52

Language
Finnish

Abstract

The objective of this Master's Thesis is to discuss the concrete, physical and mental processes of an editor when choosing to work remotely. In this thesis, remote editing refers to working independently, physically distanced from the rest of the work community. The development of techniques and internet connections have allowed remote working to become a viable and popular phenomenon – including film editors. These days work does not have to be done in an editing room, as a laptop working suite can be set up almost anywhere. Not all productions can provide suitable premises for an editor, in which case remote working is the only solution.

Individual editors have their own working methods and habits. The author's own empirical experiences are discussed to highlight the objective of the thesis. The author has been editing remotely during her ten years working career and discusses her personal experiences in how remote working can be a fluent part of everyday life.

Editing remotely requires a strong ability to master independent working, versatile ways to use communication as a part of the working process and exploiting the full potential of the working location. In addition, the thesis explores the possibilities and challenges of remote working as well as the author's own journey and experiences of remote editing.

The aim of the written part of this Master's Thesis is to encourage the reader to try and identify the most suitable methods for independent, remote editing. Remote work is a skill that can only be learned through practice and self-reflection. This thesis may contain propositions for finding and developing the reader's own methods for editing remotely.

The fourth episode of the television drama "Mister 8", directed by Teemu Nikki and produced by It's Alive production company, has been edited remotely and forms the artistic part of this Master's Thesis.

Keywords film editing, remote work, independent work

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Johdanto	1
2.	Leikkaajan työ ja toimenkuva	2
	2.1 Mitä leikkaaja tekee?	
	2.2 Monipuoliset projektit	
	2.3 Leikkaajan työympäristö	
3.	Itsenäinen työ	6
	3.1 Motivaatio	
	3.2 Jaksaminen	
	3.3 Aikatauluttaminen	
	3.3.1 Projektiaikataulujen priorisointi	
	3.3.2 Arjen aikatauluttaminen	
	3.3.3 Kaamosaikana työskentely	
	3.3.4 Kesäaikana työskentely	
	3.3.5 Metodina maratonjuoksu	
	3.4 Useita projekteja	
	3.5 Projektista etääntyminen	
4.	Sijainti	18
	4.1 Koti	
	4.2 Kahvila	
	4.3 Hotelli	
	4.4 Etätyötilat	
5.	Kommunikointi	24
	5.1 Hyvä kommunikointi	
	5.1.1 Luottamus	
	5.1.2 Vapaat kädet	
	5.2 Kommunikointivälineet	
	5.2.1 Sähköposti ja keskustelualustat	
	5.2.2 Puhelut	
	5.2.3 Kasvokkain kommunikointi	
6.	Mahdollisuuksien työskentelymetodi	32
	6.1 Etätyön parhaat puolet	
	6.1.1 Etätyöleikkauksen tulevaisuus	
	6.2 Etätyön haasteet	
	6.2.1 Kansainvälinen etäleikkaaminen	
	6.3 Vinkkejä etätyöhön	
7.	Omakehtainen kokemus	38
	7.1 Paikalla, etänä ja hyvin etänä	
	7.2 Realityä todellisimmillaan	
	7.3 Itsenäisesti tapahtumien keskipisteessä	
8.	Yhteenveto	45
	8.1 Etätyö ja taiteellinen visio	
	8.2 Minä etäleikkaajana	
9.	Lähteet	48

JOHDANTO

Ensimmäiset ammattimaiset leikkaajan työni olivat lyhyitä mainosvideoita yrityksille. En tehnyt töitä mainostoimistossa, vaan olin itse suoraan yhteydessä asiakkaisiin. Harvalla yrityksellä on tarjota leikkaajalle editointiin soveltuvaa työpistettä, elleivät he itse työskentele videoiden parissa. Hankin jo varhain itselleni työkoneen ohjelmistoineen. Kannettava tietokone avasi mahdollisuuden työskennellä lähes missä tahansa, niin asiakkaan toimistolla kuin kotoakin käsin. Tämä työskentelymetodi tuntui minulle jo alussa sopivalta ja luonnolliselta ja sitä se on minulle edelleen, oli kyseessä sitten mainos, lyhytelokuva tai vaikkapa tv-sarja. Kyse ei enää ole siitä, etteikö minulla olisi mahdollisuutta tehdä töitä vakituisesti samassa ympäristössä tai olla osana paikalla olevaa työyhteisöä. Kyse on siitä, että olen löytänyt itselleni sopivan työmetodin.

Etätyömetodista leikkaaja voi saada monenlaisia vapauksia työskentelynsä. Etäleikkaus ei tarkoita vain mahdollisuutta valita työympäristö, vaan se tarjoaa myös vapauksia aikataulujen ja kommunikaation suhteen. Leikkaajan työ on luovaa ja paljon muutakin kuin vain koneella istumista, siksi sen ei tarvitse olla sidottuna tiettyyn aikaan ja ympäristöön. Etätyö on nouseva trendi ja yhä useammalla on mahdollisuus siihen kannettavien työpisteiden ja pilvipalveluiden ansiosta, mutta myös siksi, että useissa yrityksissä nähdään etätyön hyvät puolet ja kuinka se vaikuttaa myönteisesti työntekijään.¹ Miksi siis leikkaajan pitäisi vielä olla lukkiutuneena edityksikköön?

Käsittelen etäleikkaamista nimenomaan työmetodinä: tutkin erilaisia vaihtoehtoja saada etätyöskentelystä leikkaajan ammatissa mahdollisimman paljon irti. Työtapoja on aivan yhtä monia kuin leikkaaja-asiakasparejakin. Tulen siksi käsittelemään asioita paljon omasta näkökulmastani. Jollekulle toimistossa leikkaaminen työaikoina voi olla paras mahdollinen työtapo, mutta se ei silti sulje pois mahdollisuutta leikata muuallakin tai hyödyntää etätyön suomia vapaampia aikatauluja. Lukkiutuminen rutiineihin voi olla pidemmän päälle uuvuttavaa ja jopa sulkea ovia tulevien projektien suhteen. Koska jokainen projekti on erilainen, leikkaajan on oltava sopeutumiskykyinen niin henkisesti kuin fyysisestikin, joskus se voi tarkoittaa työympäristön vaihtoa.

Aion tämän opinnäytetyön myötä haastaa itseäni. Palaan aikaisempien projektien pariin analysoidakseni miten etätyö vaikutti minuun luovana tekijänä. Otan selvää, miten asiakkaani kokevat etätyösuhteen. Kokeilen omien rutiinieni rikkomista ja testaam uusia tapoja työskennellä, myös tätä opinnäytettä kirjoittaessani. Löytämällä itselleni sopivimmat työympäristöt opin myös itsestäni ja kehitykseni siten leikkaajana. Olen valmis oppimaan – muuten en voisi seistä sanojeni takana kannustamassa myös kollegoitani testaamaan ja löytämään itselleen sopiva metodi etäleikkaamisen parissa.

¹ Roine, Jussi & Anttila, Juha. *Työ ei ole paikka – Kokemuksia tuottavasta etätyöstä*. s. 14-15

² LEIKKAAJAN TYÖ JA TOIMENKUVA

Tässä kappaleessa käyn konkreettisesti läpi mitä leikkaajan työ pitää sisällään. Mitä leikkaaja tekee ja missä? Tulen käsittelemään myöhemmin enemmän sitä mitä etäleikkaaminen käytännössä on. Jotta jakaisimme saman käsityksen siitä, mitä leikkaajan työ sisältää ja tietäisimme miten etätyö eroaa työyhteisössä työskentelevän leikkaajan arjesta, on paikallaan käydä alkuun perusteet läpi. On myös huomioitava, että tässä opinnäytteessä etätyö käsitteenä eroaa huomattavasti muiden, etenkin ei-luovien alojen, etätyön käsitteestä. Etätyö tarkoittaa monilla aloilla muutaman päivän itsenäistä työskentelyä toimiston ulkopuolella, mutta harvemmin koko projektin tekemistä suurimmaksi osaksi työyhteisöstä erillään. Aktiivisuutta odotetaan samoin kuin työtiloissa paikalla ollessa² ja siksi etätyöllä viitataan usein vain sijaintiin, eikä oteta huomioon etäisyyttä myös työyhteisöön. Myöhempien kappaleiden sisältö voi yllättää, jos oma työnkuva ei ole millään tavoin verrattavissa leikkaajan työhön.

2.1 MITÄ LEIKKAAJA TEKEE?

Ensisijaisesti elokuvaleikkaaja on visuaalinen dramaturgi, joka käytännössä sitten yhdistää leikkaukseen tarkoitettulla ohjelmalla liikkuvaa kuvaa ja ääntä erilaisissa audiovisuaalisissa tuotannoissa. Työ on luovaa, sillä se on tarinankerrontaa, ja vaatii kykyä nähdä teos raakamateriaalista ja käyttää intuitiota löytääkseen keinot kertoa teos parhaalla mahdollisella tavalla. Leikkaaja rinnastaa kuvia toisiinsa ja luo siten uusia merkityksiä ja mielleyhtymiä. Nämä mielleyhtymät herättävät katsojassa tunteita ja ajatuksia. Leikkaajan työ vaatii rytmitajua, dramaturgian ymmärtämistä, ongelmanratkaisukykyä ja kokonaisuuksien hallintaa.

² Roine, Jussi & Anttila, Juha. *Työ ei ole paikka – Kokemuksia tuottavasta etätyöstä*. s. 18

Luovan työn lisäksi leikkaaminen on myös teknistä ja vaatii työhön soveltuvien ohjelmien osaamista sekä teknisten taitojen aktiivista ylläpitoa. Projekteissa voi olla suuria määriä materiaalia ja sen hallinta kuuluu olennaisena osana leikkaajan työhön. Leikkaukseen soveltuvia ohjelmia on monia ja ne toimivat perusperiaatteiltaan samoin, mielipiteet ja tottumiskysymykset jakavat leikkaajat suosimaan eri ohjelmia. Teknisesti taitavan leikkaajan työ voi olla huomattavan nopeaa, sillä tietotekniset haasteet ja ohjelman käsittelytaidot ovat arkipäiväinen osa leikkaajan työtä.

Leikkaajan työ on parhaimmillaan todella innostavaa ja palkitsevaa, sillä onnistumisen tunteita saa jo pienistä onnistumisista ongelmanratkaisussa – puhumattakaan teosten valmistumisesta. Leikkaajalla on kuitenkin oltava stressinsietokykyä, sen puuttuessa työ voi muuttua erittäin uuvuttavaksi.

Itse leikkaamisen voi aloittaa vasta, kun kuva- tai äänimateriaalia tai molempia on jo saatavilla. Tätä ennen leikkaaja pystyy kuitenkin suunnittelemaan prosessia käyttäen hyödyksi käsikirjoitusta ja litteroitua äänimateriaalia. Leikkaaja työskentelee ohjaajan tai asiakkaan kanssa, mutta kommunikoi tarvittaessa myös kuvaajan ja äänisuunnittelijan kanssa. Leikkaajalla voi olla yksi tai useampi assistentti, tai ei lainkaan, projektista riippuen.

Leikkaajan työ alkaa käsikirjoituksen lukemisella. Kun materiaalit ovat käytettävissä, varsinainen leikkausprosessi alkaa aineistoon tutustumisella ja teoksen kokonaisuuden hahmottamisella. Tämän jälkeen kuva- ja äänimateriaaleja leikataan ja yhdistellään halutun lopputuloksen aikaansaamiseksi. Tarvittaessa materiaaleja etsitään myös lisää. Lopputulos lähetetään eteenpäin työstettäväksi äänitöihin sekä värimäärittelyyn.

2.2

MONIPUOLISET PROJEKTIT

Leikkaajalla on monipuoliset mahdollisuudet työskennellä ammattinsa parissa. Töitä riittää mm. fiktio- ja dokumenttielokuvien, televisio-sarjojen, realityn, mainosten, yritys- ja opetusvideoiden sekä somevideoiden parissa. Työhön vaadittavien teknisten työkalujen hallinta toimii projektista riippumatta lähes samoin. Teosten tyylilajit ja luonteet vaihtelevat kuitenkin projektikohtaisesti. Siinä missä elokuva-leikkaaja hakee vahvoja tunnetiloja, mainosleikkaajalla on oltava taito tiivistää materiaalia. Leikkaajat saattavat erikoistua vain yhteen osa-alueeseen, mutta se ei tietenkään sulje pois mahdollisuutta tai kykyä työskennellä myös muiden projektien parissa.

Leikkaajan, kuten muidenkin audiovisuaalisen alan parissa työskentelevien, työ on myös siinä mielessä vaihtelevaa, että projektit päättyvät tietyn ajan jälkeen. On tietysti olemassa vuosikausia jatkuvia formaatteja, mutta useimmat työt ovat kausittaisia tai omia yksittäisiä teoksiaan. Leikkaajat työskentelevätkin tämän vuoksi usein freelancereina tai yrittäjinä. Mainostoimistot saattavat palkata vakituisia leikkaajia, tosin silloinkin leikkaaja työskentelee useiden erilaisten projektien parissa. Töiden kestot vaihtelevat radikaalisti, vähimmillään sosiaaliseen mediaan

menevää videota tehdään vain muutama tunti, kun taas pitkän dokumenttiprojektin parissa voi kulua useita vuosia.

2.3

LEIKKAAJAN TYÖYMPÄRISTÖ

Ennen leikkaaja teki töitä huoneessa, jota kutsuttiin leikkaamoksi. Tilaan täytyi mahtua massiivinen leikkauspöytä ja filmikeloilla olevat materiaalit. Nykyään leikkaajan tarvitsee töitä tehdäkseen vähintäänkin tietokoneen ja tarvittavat ohjelmistot, sekä tilan, johon kasata työpiste. Tätä tilaa kutsutaan *editiksi*, se on leikkaajan työympäristö. Leikkaaja tarvitsee työrauhan, jonka voi hankkia työskentelemällä leikkaukseen tarkoitettussa huoneessa tai kuulokkeet päässä. Vähintäänkin se tarkoittaa työrauhaa muilta samassa tilassa olevilta henkilöiltä tai muiden ehdotonta kunnioitusta leikkaajan työrauhaa kohtaan. Samoissa tiloissa leikkaajan kanssa aikaa viettävät eniten asiakkaat ja ohjaajat.

Leikkaaja työskentelee usein myös äänen kanssa ja silloin olisi ehdottoman tärkeää pystyä kuulemaan ääniraidat ilman liiallisia häiriötekijöitä. Siksi editti on tätä varten hyvä työskentelypiste, sillä leikkaajalla on koko huone käytössään eikä hänen tarvitse miettiä häiriötekijöitä tai pelätä olevansa itse sellainen muille. Editissä voi myös käyttää kaiuttimia kuulokkeiden sijasta. Omassa editissä voi myös säätää olosuhteet mieluisaksi esimerkiksi huomioimalla valaistuksen. Muutoin leikkaajan työpiste koostuu tarpeeksi tehokkaasta tietokoneesta ja oheistuotteista, kuten esimerkiksi leikkaukseen sopivasta hiirestä, näppäimistöstä, lisänäytöistä, väri- tai piirtopöydästä ja shuttle-lisätyökalusta, johon voi asettaa pikakomentoja. Myös työergonomiaan liittyvät välineet ovat leikkaajalle tärkeitä, kuten erilaiset rannetuet, työtuoli sekä sähköpöytä – aivan leikkaajan henkilökohtaisten mieltymysten mukaan. Projekteissa tulee kuitenkin lähes aina olla käytössä ulkoinen kovalevy, sillä videotiedostot vievät useimmiten paljon tilaa ja tietokoneen oma kovalevy ei välttämättä riitä. Ohjelmat kuluttavat paljon sähkövirtaa, joten kannettavalla tietokoneella pidempään työskennellessä pistorasian läheisyys on ehdoton edellytys. Suuren kapasiteetin ulkoiset kovalevyt vaativat usein myös oman virtalähteen.

Useat tuotantoyhtiöt ja videotuotantoihin erikoistuneet mainostoimistot tarjoavat leikkaajalle työskentelypisteen. Näin ei kuitenkaan aina ole. Jos asiakas ei ole erikoistunut videoiden tuotantoon, heillä ei välttämättä ole tarjota työpistettä laisinkaan. Leikkaajan on mahdollista laskuttaa oman kaluston ja työhuoneen käytöstä, mikäli hänelle ei tarjota tiloja. On myös kohtuullista pyytää asiakkaalta kovalevy projektia varten, sillä gigatavut eivät ole ilmaisia.

Leikkaaja pystyy työskentelemään normaalien virastoaikojen puitteissa, mutta itsenäinen työskentely mahdollistaa myös leikkaamisen haluttuna kellonaikana. Normaalien työaikojen mukaisesti töitä tehdessä etuna on se, että muutkin jälkituotannon parissa toimivat henkilöt työskentelevät samassa rytmissä ja se helpottaa kommunikaatiota. Tuotantoyhtiön tiloissa työskentely mahdollistaa myös kasvokkain kommunikoinnin, mikä puolestaan ennaltaehkäisee

mahdollisia väärinkäsityksiä ja nopeuttaa siten työprosessia. Yhteisöllisessä työympäristössä etuna on myös sosiaalisuus ja mahdollisuus jakaa työn parissa syntyneitä suruja, iloja ja kaikkia muita niitä lukemattomia tunteita, joita leikkaaja työssään kokee.

Leikkaajan työ on työpisteen sijainnista huolimatta usein todella itsenäistä ja hän on yksin vastuussa projektin etenemisestä suunnitellussa aikataulussa. Etätyöskennellessä itsenäisen työskentelyn taitojen tulee olla hallussa ja oikein käytettäessä työaika voi olla jopa tehokkaampaa kuin työnantajan tarjoamassa tilassa. Etätyössä haetaan työvaiheeseen sopivinta ympäristöä ja mielentilaa. Keskittyminen ei aina ole parhaimmillaan yksin editissä ollessa, vaikka niin voisi luulla. Leikkaaja on myös voinut järjestää omalle työhuoneelleen työnantajan tarjoamaa tilaa paremmat puitteet ja tekijän ergonomiset ja viihtyvyyden kannalta oleelliset asiat voivat olla tällöin paremmat. Etäleikatessa voi ottaa arjen paremmin haltuun ja yhdistää työ- ja vapaa-ajan toisiinsa harkitusti³ – toisaalta myös epäonnistuessaan pilata omat ja projektin aikataulut. Etätyö mahdollistaa asiakkaiden sopimusten salliessa työskentelyn myös useampien asiakkaiden ja projektien parissa. Myös välimatkat ja aikaerot voidaan hyödyntää etäleikatessa.

Kuten jo aikaisemmin mainitsin, videotiedostot saattavat viedä hyvinkin paljon tilaa – ja niin vie myös niiden lähettäminen aikaa. Tärkeä konkreettinen asia etätyöskentelyssä ovatkin videoiden lähettämisalustat. Yksi suuri etu toimistoissa töitä tehdessä ovat vain paikan päällä toimivat serverit, jotka nopeuttavat tiedostojen jakamista. Muutamat leikkausohjelmat suosivat pilvipalveluita ja serverityöskentelyä ja tämä voi olla suuri hyöty tai haitta projektia ajatellen. Jos leikkaajalla on tarve jakaa projektia muille tekijöille serverijärjestelmän kautta, se voi vaikeutua huomattavasti etäleikatessa. Internet on pullollaan erilaisia sivustoja, joiden kautta lähettää tiedostoja. Näistä muutamia mainitakseni: Vimeo, Frame.io, Dropbox, Google Drive, Funet FileSender ja WeTransfer. Useimmat näistä ovat kuitenkin tietyn gigamäärän ylitettyään maksullisia. Leikkaajan työympäristö ei ole vain fyysinen sijainti, vaan myös ympäristö, jossa projektitiedostot ja katselutiedostot vaihtavat omistajaa.

³ Roine, Jussi & Anttila, Juha. *Työ ei ole paikka – Kokemuksia tuottavasta etätyöstä*. s. 10

3 ITSENÄINEN TYÖ

Kaikilla kiireisillä on kurja tilanne, mutta kaikkein kurjimmassa asemassa ovat ne, jotka tekevät töitä joidenkin muiden asialla. He nukkuvat jonkun toisen unirytmien mukaan, kävelevät jonkun toisen määräämää vauhtia ja antavat muiden määrätä jopa asioista vapaimmat: sen ketä vihata ja rakastaa. Jos nuo haluavat tietää, kuinka lyhyt heidän elämänsä on, riittää, kun he ajattelevat, kuinka pieni osa siitä on heidän omaansa.

- Seneca (noin 2 eKr.-65 jKr.)⁴

Mitä ajatuksia itsenäinen työ herättää? Monelle tulee varmasti mieleen itse laaditut aikataulut ja sitä kautta vapaus. Mitä se nyt kenellekin tarkoittaa. Vapautta on tehdä töitä silloin kun haluaa, vapautta on käyttää aikansa muuhunkin kuin töihin. Entä mitä ajatuksia etäleikkaus herättää? Varmasti samoja, joita itsenäinenkin työkin, mutta mahdollisesti myös pelkoa. Miten hallita omaa työtään? Mistä löytää työtilat ja laitteistot? Millaisia kommunikointihaasteita voi tulla vastaan? Etätyössä – etenkin leikkaajan työssä – on paljon huomioitavia asioita. Teknisten yksityiskohtien lisäksi omasta hyvinvoinnista huolehtiminen on suuri osa etäleikkausta. Leikkaaminen jo itsessään vaatii taitoa työskennellä itsenäisesti, mutta vielä enemmän tämä korostuu jos työskentelee etänä. Leikkaajan on ennakoitava tulevat työvaiheet ja nähtävä työvaihe osana kokonaisuutta. Luova työ ottaa oman aikansa ja usein ei tarvitse päivittäin näyttää mitä on saanut aikaan. Jos kukaan ei seuraa tekemisiäsi, voit aivan hyvin olla tekemättä mitään. Kannattavaa se ei ole, koska silloin työt pakkautuvat ja olet todennäköisesti pian pulassa, kun asiakas haluaakin jotain nähtäväksi. Tämän takia itsenäisen työskentelyn hallitseminen on erittäin tärkeää.

⁴ Tolkki, Juhana 2018. Seneca – Elämän lyhydestä. Helsinki: Otava. s. 64

Etätyöskentely kuulostaa monelle aluksi ihanalta ajatukselta. Saa tehdä töitä vapaaseen tahtiin, ihan missä vain haluaa. Voi nukkua myöhään ja pitää pitkän lounastauon. Voi pitää vaikka vapaapäivän kesken viikon! Aikataulunsa hyvin järjestäneellä nämä kaikki ajatukset voivatkin olla totta, mutta etätyöllä on myös määräaikansa eli *deadlinet*, ja ne ovat aivan yhtä tärkeitä kuin toimistossa työskennellessä. Vaikka asiakasta ei kasvokkain joka päivä kohtaakaan, niin kannattaa varautua yhteydenottoihin: asiakas haluaa mahdollisesti jotain nähtävää kiireisellä aikataululla kesken päivän. Erittäin tuttu esimerkki onkin, kun illanvietosta aikaisin kotiin lähtiessä sanoo, että huomenna on töitä. Jatkokysymys: mihin aikaan? Seuraavaksi pääsee kertomaan, että tekee oikeastaan töitä kotoa käsin silloin kun itse haluaa. Niin ystävälle kuin itselleen voi olla välillä hankala selittää, miten itsenäinen etätyö ei muka olekaan niin vapaata, että voisi edes päättää oman nukkumaanmenoajan. Sanotaan vaikka näin: vaikka itse tekee töitä itsenäisesti omien aikataulujensa mukaan, asiakas tuskin työskentelee niiden mukaisesti.

Voi olla, että lyttäsin juuri ajatuksen ihanasta täysin aikatauluttomasta työstä! Etäleikkaus ei ole vain "vapaata palloilua" ja töiden tekemistä silloin kuin huvittaa. Olen jutellut useiden ihmisten kanssa tästä aiheesta. Oli keskustelukaverin ammatti mikä tahansa, lähes jokaisella on yksi ja sama kysymys: miten etänä saa mitään aikaiseksi? Monilla tuntuu olevan kokemus siitä, että haluaa suorittaa töitä tai koulutehtäviä kotona, mutta huomaakin päivän lopuksi ettei saanut mitään aikaiseksi. Itse olen tähän vuosien varrella tottunut ja uskon vahvasti, että tässäkin asiassa harjoitus tekee mestarin. Itsensä motivoiminen on kuitenkin tärkeää, koska mitään ei saa aikaiseksi, jos pitää potentiaalisena vaihtoehtona sohvalla makoilua.

Toinen etäleikkaamisen ääripää on liiallinen työn teko. Kun kukaan ei vahdi tekemistäsi, mikset saman tien leikkaisi kellon ympäri? Itsenäinen etätyö ei ole vain huolehtimista siitä, että työt tulee tehtyä ajallaan, vaan myös itsestään huolehtimista. Leikkaamiseen jää parhaimmillaan "hyvään koukuun" ja ei millään viitsisi lopettaa työpäivää. Silloin toivosi, että joku tulisi sanomaan että nyt riittää. Etäleikatessa sen on oltava sinä itse. On harhaluulo, että tekemällä pidempiä päiviä työt olisivat nopeammin valmii-ta ja sen jälkeen voisi pitää vapaata senkin edestä. Mistä sitä ikinä tietää, mikä unelmien projekti tulee tarjolle heti ensimmäisenä vapaapäivänä? Vai menikö maku leikkaamiseen liian pitkien päivien takia ja et enää ikinä koske hiireen? Käsittelen seuraavaksi tasapainoisen etätyöskentelyn kannalta oleellisia asioita ja kuinka löytää omaan työhön sopivat rajat.

3.1

MOTIVAATIO

Ensin olisi tärkeää saada projekti aloitettua valitsemassaan etätyötilassa, jotta voi ylipäättänsä päästä etätyön makuun. Jos ei osaa ryhdistäytyä työn pariin, voi olla, ettei vastaavia projekteja ole enää tulevaisuudessa. Moni elokuva-alan ammattilaisen on varmasti joskus sanonut: *"En ole tehnyt elämässäni päiväkään töitä."* Allekirjoitan tämän myös itse – jos pitää työstään, se ei tunnu työltä. Mikä sen parempaa kuin elättää itsensä rakastamansa harrastuksen parissa. Jo intohimo työtänsä kohtaan motivoi ja siten myös auttaa leikkaamaan projektia etänä. Jos joku projekti tai sen osa tuntuu raskaalta tai vaikealta, pitää aina muistaa olevansa töissä haluamallaan

alalla. Jos näin ei ole, on itsensä motivoiminen töiden pariin varmasti haastavampaa.

Eräs aamu toimistossa työskentelevä ystäväni myöhästyi puoli tuntia töistä. Hän oli häpeissään, sillä oli normaalisti aina ajallaan. Kysyin: Mitä se haittaa, että olet myöhässä? Ei se kuulemma oikeastaan haittaakaan. Odottiko joku häntä töihin? Ei. Saako hän samat asiat tehtyä päivän aikana, kuin jos olisi ollut ajoissa töissä? Todennäköisesti. Onko motivoivaa olla ajoissa paikalla joka aamu, vaikka tietää saavansa samat asiat aikaiseksi päivän aikana muutenkin? Ei varmasti. Mainittakoon kuitenkin, että itse hermostun jos joku on edes viisi minuuttia sovitusta myöhässä, joten ymmärrän kyllä, että töissä pitää olla sovittuna aikana. Tässä on kyse itsensä motivoimisesta. Tunnolliselle tekijälle rutiinista poikkeaminen ja myöhästymisen aiheuttama huono olo voi olla riittävä motivaatio ajoissa olemiselle. Mutta jos joka aamu on oltava samaan aikaan toimistolla päästäkseen vain pyörittelemään aamun aluksi peukaloita, varmasti tällaisia aikataulullisia kömmähdyksiä sattuu. Itsenäisessä etätöyssä onkin se hienous, että jos menet toimistolla käymään, sinulla on varmasti syy mennä sinne ja joku odottaa sinua siellä tiettyyn aikaan. Niistä harvoista sovitusta tapaamisista ei tule myöhästystä jo hyvien käytöstapojen vuoksi.

Etänä työskennellessä tulee suunnitella omat aikataulunsa ja tietää mitä kaikkea tulevana päivänä on saatava aikaiseksi. Täytyy toimia itsensä pomona ja jos myöhästyy aikatauluista, tietää sen seuraamukset. Jos ei aloita leikkausta silloin kun on itsensä kanssa niin sopinut, joutuu ehkä tekemään toisena päivänä enemmän töitä. Ja sen tietää kyllä, ettei työnteko enää maistu yhtä hyvin optimaalisen työajan ylitettyä. Mahdollisesti päivän aikataulusta myöhästyminen tarkoittaa, että työmäärän tekee sitten illalla. Se voi tarkoittaa, että asiakas näkee keskeneräisemmän version kuin oli tarkoitus. Hyvää *työflowta* ei ehkä saa ajoissa. Vapaa-ajan menoja joutuu perumaan. Jos lintsaa päiviä omasta aikataulusta, tulee tietää mitä on edessä deadline lähestyessä. Kun ymmärtää kokonaiskuvan, motivaatio töihin kyllä löytyy. On syytä muistaa, että kun kerran antaa itsensä jättäytyä aikatauluista pahasti, se on helppo tehdä myös toistamiseen. Omista aikatauluista on pidettävä kiinni ja lintaamisen seuraamukset tiedostettava.

Leikkaamisen ei pitäisi olla suorittamista, vaan työhön pitäisi lähteä omasta innostuksesta ja inspiraatiosta. Aina työpäivä ei lähde käyntiin kuten haluaisi ja tälle on varattava aikaa. Hyvin suunniteltu aikataulu antaa tilaa joustaa: jos tarvitsee vapaan aamupäivän, pitää olla armoa antaa sellainen itselleen ja nähdä myös vapaa-ajan vaikutus isommassa kuvassa. Jos nyt rentoutuu päivän, jaksako huomenna työskennellä paremmin? Se, että motivoi itsensä heti alusta asti työn pariin, tarkoittaa ettei joudu tekemään niin paljon töitä deadline lähestyessä. Silloin saa vapaa-aikaa, voi pitää itsestään huolta ja voi hyvällä omallatunnolla olla muutakin elämää kuin meneillään oleva projekti – jos pyydetään nopealla varoitusajalla mukaan jonnekin, voi hyvillä mielin lähteä. Parhain työskentelymotivaatio syntyy, kun tietää omalla suunnitelmallisuudellaan mahdollistavansa etäleikkaamisen parhaat puolet.

JAKSAMINEN

Nuku, syö ja liiku – lopun ajan voitkin sitten käyttää itsellesi mieluisalla tavalla. Leikkaaminen on ainakin minulle mieluinen tapa käyttää aikaa. Pahinta mitä voisin kuvitella olisi, että palaisin loppuun niin, etten voisi enää tehdä töitä elokuva-alalla tai että onnistuisin tekemään työstä sellaisen pakkopullan, että se olisi vain keino ansaita rahaa ja päivät tuntuisivat, sanotaan nyt, työpäiviltä.

Tuntuu, että monet leikkaajat etenkin uransa alkuvaiheessa hamstraavat töitä ja yhtäkkiä huomaavat kadottaneensa terveelliset elämäntavat ja siinä ohessa myös sosiaalisen elämän. Itsekin syyllistyn samaan. Ylilyönti liittyy varmasti oman tekijäidentiteetin hakemiseen. Aloitin ammattimaiset leikkaajan työt 17-vuotiaana ja huomasin jo silloin, että jos teen yhden työn hyvin, se johtaa seuraavaan projektiin. Suosituksia satelee, mutta toisin kuin voisi luulla, siinä ei ylpisty. Ei ainakaan tarpeeksi. Ei niin paljon, että osaisi sopivassa kohtaa kieltäytyä. Projekteja ottaa vastaan, ettei ketju katkea ja työura töksähdä siihen. Tämäkin on varmasti sopivissa määrin hyväksi oman leikkaajaidentiteetin etsimisessä ja omien rajojensa löytämisessä, mutta jossain vaiheessa on ymmärrettävä, että oma hyvinvointi ja jaksaminen on pidettävä kunnossa tai leikkaajan ura loppuu lyhyeen.

Uupumisen olen kerran kokenut – se tosin ei johtunut vain työmäärästä – mutta reagoin siihen niin, että työt tuntuivat ylitsepääsemättömän vaikeilta. Onneksi oli kesä ja mahdollisuus pitää lomaa ilman, että joutui kieltäytymään oikeastaan yhdestäkään työkeikasta. Kuvaajan ja apulaisohjaajan roolit aftermovieprojekteissa eivät tuntuneet siinä tilanteessa niin kuormittavilta, joten aivan täysin ei onneksi tarvinnut jättäytyä pois työelämästä. Alkusyksystä pääsin leikkaamisen suhteen jaloilleni etänä toteutetun musiikkivideoprojektin avulla. Silti huomasin, ettei työnteko innostanut samalla tavalla kuin ennen. Tämä vaikutti mielentilaani myös vapaa-aikana.

Haastattelin aiheesta Terveystalon työterveyspsykologi ja psykoterapeutti Outi Reinola-Kuusistoa. Hän kertoi, että työuupumisen yleisimmät merkit ovat kyynisyys, uupumisasteinen väsyminen ja ammatillisen itsetunnon lasku. Reinola-Kuusisto uskoo, että näistä viimeisimpänä mainittu on luovan alan tekijöille vaarallisin, mutta myös todennäköisin. Jos tekijä ei ole ehtinyt palautua ja kerätä tarpeeksi voimavaroja takaisin, seurauksena voi olla se, että ihminen rupeaa pitämään kaikkea omana syynään: hän on huono, hidas eikä tarpeeksi luova. Silloin tekijä ei myöskään ymmärrä, että kyseessä voi olla puhtaasti voimavarojen lasku. Luovan työn parissa voi olla usein vaikeampi tunnistaa uupumisen merkkejä: pitäisi tunnistaa koska on vain väsynyt ja milloin haitallisesti uupunut. Lisäksi tekijä on etenkin etätöissä itsensä ja omien resurssiensa varassa, toisin kuin toimistolla sosiaalisessa ympäristössä. On luonnollista, että innostus projektia kohtaan voi hetkellisesti kadota, mutta hälytyskellojen on hyvä soida, jos kiinnostus työtä kohtaan katoaa kokonaan.

Reinola-Kuusiston mukaan uupumista voi parhaiten ennaltaehkäistä hyvällä työmotivaatiolla ja sillä, että työ on palkitsevaa. Ihminen jaksaa hetkellisiä, tilapäisesti pidempiä työrupeamia, jos hän kokee työn mielekkäänä, saa siitä kiitosta ja näkee, että työ tuottaa tulosta. Uupuminen on huomattavasti todennäköisempää, jos työn tulos puuttuu, tekijä kokee tekevänsä turhaa tai huonoa työtä, tai jos tekijä on pakotettu työskentelemään vastoin omia näkemyksiään. Työn määrä ja työtunnit eivät ole ainoa uupumista aiheuttava tekijä, siihen vaikuttaa myös työn mielekkyys ja arvostus.

Jos tekijä kuitenkin on päässyt uupumaan, on tärkeintä tunnistaa se. Tämän jälkeen seuraava vaihe on tunnustaa henkinen tila itselle ja ympäristölle. Reinola-Kuusisto huomauttaa myös, että uupuneena pahin mahdollinen skenaario on yrittää tehostaa luovaa prosessia päihteillä tai pitkittää työpäivää piristeillä. Sen sijaan ainoa ratkaisu on yrittää irrottautua projektin parista kunnolla: etätyössä se tosin on haastavaa, sillä riskinä on jäädä pyörimään kotiin ja omaan mieleensä. Reinola-Kuusisto kannustaakin miettimään, mikä on itselle se paikka, missä voi irrottautua töistä? Kun teos valmis, on usein enemmän aikaa ja mahdollisuutta lepoon, mutta entä kun työ on kesken? Silloin voi luoda kotiin vapaa-aikaa varten selkeästi erilaiset olosuhteet työaikaan nähden ja viedä esimerkiksi työvälineet pois näkyviltä, jos mahdollista.

Nuku, syö, liiku ja leikkaa. Uni vaikuttaa ratkaisevasti jaksamiseen, joten siitä ei kannata tinkiä. Säännöllinen ateriarytmi tukee myös tasaista unirytmää ja terveellisellä ruualla energia pysyy paremmin ja pidempään. Näiden lisäksi Reinola-Kuusisto mainitsee leppoisan puuhastelun tärkeyden, kuten kevyen liikunnan ja kotona puuhastelun: joku tekee käsitöitä, toinen pihatöitä, kolmannelle se voi olla vaikka ruuanlaittoa. Tärkeintä on, että aivot pääsevät vapaalle eikä uutta informaatiota tule – tämän vuoksi sarjojen ja elokuvien katselu ei teoriassa ole hyvä palauttaja. Reinola-Kuusisto kertoo myös hyvän ja selkeän mittarin sille, koska tietää olevansa valmis palaamaan työelämään: mikäli tulevasta projektista innostuu ja se kuulostaa innostavalta ja hyvältä. Jos on yhtään sellainen olo, ettei ole valmis uusiin projekteihin, jos kiinnostusta puuttuu eikä mikään innosta tai tuota mielihyvää – silloin resurssit eivät ole kunnossa.

Edellä mainittujen terveyden ja tehokkaan ajankäytön tukipilareiden lisäksi leikkaaja haluaa tietysti pitää yllä jonkinlaista sosiaalista elämää ja mahdollisesti harrastaa jotain. Kannattaakin miettiä mikä on itselleen tärkeintä. Sosiaaliset suhteet ovat tärkeitä, jottei täysin ”mökkihöperöidy” projektien parissa. Ainakin minun elämässäni kollegoiden ja muiden elokuva-alan ihmisten kanssa on helppoa jakaa töihin liittyviä huolia ja murheita. Muiden ystävien ja läheisten kanssa aikaa viettäessä voi helpommin päästää itsensä hetkeksi vapaalle. Tähän tarkoitukseen sopivat myös muut harrastukset, jotka eivät liity elokuvan tekemiseen. Intensiivisessä työprojektissa kannattaa pitää kuitenkin aikatauluistaan kiinni ja sovittaa muu elämä niin, ettei sekoita esimerkiksi unirytmäänsä täydellisesti. Unirytmä ei palaudu yhdessä yössä. Jos työt eivät istu vapaa-ajan aikatauluihin, harrastuksille ja ystäville voi esimerkiksi varata aikaa yhden kokonaisen päivän. On hyvin paljon projektista kiinni, mitkä ovat työpäiviä – ei ole itsestäänselvyys, että viikonloput olisivat vapaita. Ennakoimalla ja aikatauluttamalla voi vaikuttaa työpäiviin, muuten vapaa-aikaa löytyy, kun on saanut esimerkiksi työvaiheen päätökseen.

Etenkin etäleikkaamisessa jaksamisella on todella iso merkitys, koska leikkaaja on itse vastuussa itsestään. Toimistolla töitä tehdessä ruokatunnit tulee useimmiten pidettyä silloin kuin muutkin sen pitävät ja kotiin lähtee työpäivän päätyttyä. Etänä työskennellessä voi olla melkoinen puristus saada itsensä ulkoilemaan tai syömään aikataulussa. Ainoa, joka näin käskää tekemään, olet sinä itse. Itsenäisessä työssä tekijä on aikataulunsa hallitsija ja kukaan ei ole katsomassa, että työpäivät pysyvät inhimillisinä. Oman terveyden ylläpitämisestä pitää saada itsestäänselvä asia ja rutiini. Rutiinista poikkeaminen on oltava harkittu päätös. Jos omaa jaksamista joutuu jatkuvasti miettimään, voi se olla jo itsessään stressin aiheuttaja. Nukkuminen, syöminen, liikunta, sosiaaliset suhteet – näiden kaikkien liika murehtiminen voi kuitenkin laukaista ahdistuksen. On tärkeää kuunnella itseään ja löytää sopivin aikataulu arkeen. Maailma ei kaadu siihen, että menee myöhemmin nukkumaan, jos haluaa leikata kohtauksen loppuun asti. Jos jokaisen aterian terveellisyyttä alkaa murehtimaan, se aiheuttaa lopulta enemmän päänsäryä kuin epäterveelliseen ateriaan tyytyminen. Ei kannata pakottaa sateessa lenkille, jos siihen ei ole mitään intressejä. Välillä kavereiden on hankala ymmärtää, että jos tekee töitä kotoa käsin, ei silti ole vapaalla. Jaksamiseen vaikuttaa ennen kaikkea se, että on kohtuullinen ja armollinen itselleen tilanteessa kuin tilanteessa.

3.3

AIKATAULUTTAMINEN

Kuten jo aikaisemmin sanottu: työtapoja on aivan yhtä monta kuin leikkaajiakin – ja on aivan yhtä monta erilaista tapaa aikatauluttaa projekti. Työhön vaikuttavat esimerkiksi millaisia ovat projekti, asiakas, työskentelytila sekä tietysti leikkaaja itse: onko hän aamu- vai iltavirkku? Miten pitkiä päiviä jaksaa tehdä? Mitä muita tärkeitä asioita elämässä on sillä hetkellä? Millaiset asiat vaikuttavat omaan jaksamiseen? Onko tekijä sellainen, että jättää kaiken viime tippaan vai ryhtyykö heti toimeen? Miten jaksottaa työmäärän projektin varrelle? Leikkaajilla voi olla useampiakin pieniä projekteja samaan aikaan työn alla. Se on etätöiden yksi ehdoton etu – paitsi jos ei osaa aikatauluttaa projektejaan kunnolla. Seuraavassa muutama mahdollinen keino aikatauluttaa projektinsa ja omat menot siihen sopivaksi.

3.3.1

Projektiaikataulujen priorisointi

Ensinnäkin: priorisoi tärkeimmät työt. Jos on useampi projekti samaan aikaan, työt on laitettava tärkeysjärjestykseen. Se ei tarkoita sitä, etteikö niitä voisi edistää samaan aikaan. Aamupäivällä voi tehdä yhtä projektia ja iltapäivällä toista. Itse pidän priorisoitavista töistä konkreettista listaa liitutauluseinällä: aina kun joku työ on tehty, sen voi pyyhkiä pois seinältä. Mielestäni fyysinen liike saa aikaiseksi paremman olon kuin koneelta tehtävälisan vaiheen yliviivaaminen.

Ensimmäisenä tehtävälistalla on ne työt, joilla on kiireellinen deadline. Toisena on listalla ne, jotka ovat jo lähes valmiita. Stressitasot laskevat heti, kun listalta lähtee yksi työ pois. Lähes valmiita töitä ei kannata turhaan pitää jonon jatkeena. Töiden priorisoinnin jälkeen voi tehdä projektikohtaisia tehtävälistoja, jotka vaativat oman tärkeysjärjestykseen asettamisen. Tätä listaa

en kuitenkaan sekoittaisi projektinlaajuiseen työlistaan, sillä muuten työmäärä näyttää loputtomalta.

Toisekseen: jos projektille ei ole annettu selkeää deadlinea, on pyydettävä sellainen asiakkaalta. Ei saa keksiä itse. Deadlinella on huomattavasti enemmän väliä, kun tietää jonkun odottavan työtä. Minulla on loistava itsekuri ja pidän kiinni sovituista – olen se henkilö, joka ei ole koskaan avannut jo seuraavankin päivän luukkua joulukalenterista. Siitäkin huolimatta: jos päätän itselleni deadline, en saa pidettyä siitä kiinni. Mutta jos tiedän asiakkaan odottavan jotain nähtävää, työ on asiakkaalla sovittuna aikana.

Leikkaajakollegani tuskaili, kuinka etätyöskennellessä mikään projekti ei ikinä tunnu loppuvan. Jos työskentelee asiakkaan tiloissa, työsuhde on luonnollisesti ohi silloin, kun luovuttaa työpisteen ja kovalevyt. Myönnetään, että toisinaan asiakkailta tuntuu tulevan vielä viimeisiä viilauksia jo kun itse olettaisi – tai toivoisi – projektin olevan valmis. Etäleikkaajan pitääkin päivittää aktiivisesti asiakkaalle projektin etenemistä ja tarpeen vaatiessa kieltäytyä lisätöistä. Omakohtaisesta kokemuksesta sanoisin, ettei ikinä kannata työskennellä urakkapalkalla, vaan aina tunti- tai päiväpalkalla – muuten asiakas saattaa toivoa muutoksia vielä pitkään projektin odotetun päättymisajan jälkeen. Laskutan yleensä vasta viikon tai kahden päästä projektin päättymisestä, sillä aina tuntuu löytyvän jotain pientä korjattavaa. Tärkeintä on kuitenkin pitää asiakas ajan tasalla. On ammattitaitoa osata kertoa realistisesti mikä työn tila on. Aikaa säästyy, jos tilaaja saa toivoa muutoksia ennen kuin teos on toimiston puolesta valmis. Voi kertoa, että aina kun kone avataan uudestaan yhtä erillistä exportia varten, siitä laskutetaan tunti – vähintään. Deadline tarkoittaa sitä, että sen jälkeen leikkaaja on valmis uusiin töihin. Jos deadline jälkeen halutaan muutoksia, niitä voi joutua odottamaan.

3.3.2

Arjen aikatauluttaminen

Itse olen selkeästi aamuihminen, mutta on myös kausia, jolloin päivän käynnistyminen tuntuu haastavalta ja vasta iltaisin tuntee inspiraation iskevän. Oman arjen aikatauluttamisessa kannattaakin kuunnella sisäistä kelloaan ja tehdä suunnitelmat sen mukaisesti. Yritän jatkuvasti kehittyä ja keksiä uusia tapoja jaksottaa työtä ja vastaanottaessani uuden projektin mietin aina mielessäni muutaman viikon etukäteen, kuinka tulen aikatauluttamaan leikkausprosessin. Se auttaa, että tietää mihin pyrkii, mutta projektin alussa tehdystä pohdinnasta on turha pitää kynsin hampain kiinni, jos se ei sovikaan omaan aikatauluun ja projektin luonteeseen.

Itseään kannattaa kuunnella ja tiedostaa kuinka pitkiä työrupeamia kerrallaan kestää. Minulle kuusi tuntia ilman erillistä ruokataukoa alkaa olla tarpeeksi yhdelle päivälle. Jos on tarve työskennellä pitkään, inspiraatio palaa yleensä takaisin yhdeksän tunnin kohdalla – sen jälkeen minut saa pakottaa pois koneen luota. Myös kollegani ovat kertoneet, että heillä on tietty henkilökohtainen työmäärä päivässä, jonka täytyttyä he saavat uuden energiapiikin. Silloin on jo niin turtunut materiaaliin ja tuntuu ettei keskittyminen riitä enää leikkauskohtien viilaamiseen. Väsyneenä voi huomata lähtevänsä testaamaan aivan uusia ratkaisuja teokseen, jota on

todennäköisesti työstänyt juuri päiviä putkeen päästäkseen haluttuun lopputulokseen. Ja joskus se toimii! Välillä parhaat ideat tulevat juuri kun on jo liian väsynyt tekemään harkittuja päätöksiä. Tehokasta se ei välttämättä ole ja ei missään nimessä sovi tarkkuutta vaativaan työhön. Väsyneenä tekee juuri ne kaikki typerimmät virheet. Mielestäni luovaa työtä ei pitäisi muutenkaan tehdä pakottamalla itseään siihen vaan kuuntelemalla intuitiotaan. Välillä tehokkainta on leikata vaikka vain kaksi tuntia päivässä. Leikkaajan työ kun ei lopu siihen, että sulkee ohjelman. Ajatustyö jatkuu pitkin päivää ja valitettavasti välillä tulee uniinkin.

Aamuihmisenä jätän aina tarkkuutta vaativat asiat aamuun, herään mielummin vaikka neljältä tekemään viimeiset exportit kuin että tekisin ne illalla. Minulle ei ole väliä kuinka aikaisin joudun heräämään, koska heräämisen jälkeiset tunnit ovat todennäköisesti aina tehokkaimmat. Sen sijaan luovasta työstä ei tunnu tulevan enää mitään myöhemmin iltapäivällä, etenkin ilman kunnon taukoa. Työ on siis vähintäänkin aloitettava aamulla. Olen kehittänyt itselleni toimivat *4+4 metodin*. Se tarkoittaa, että aamulla teen töitä neljä tuntia ja sen jälkeen pidän kunnon tauon, sitten työskentelen toiset neljä tuntia. Joustovaraa neljässä tunnissa on tunnilla kumpaankin suuntaan, yhtenä päivänä se on 3+5 ja toisena 5+3. Ensimmäisessä työrupeamassa saan eniten aikaiseksi: olen tehokas ja projekti etenee huimaa vauhtia. Saan tehtyä kaiken sen, mikä tuntui edelliskerralla jäävän kesken tai junnaavan paikoillaan. Seuraavassa työrupeamassa leikkaus kyllä etenee, mutta työhön paneutuminen vie paljon enemmän aikaa. Iltapäivän leikkaus sessiossa tulee yleensä ideoita, jotka toteuttaa sitten seuraavana aamuna. 4+4 metodi tarjoaa vapaa-aikaa kesken työpäivän ja yhtenäiset työrupeamat eivät ole liian pitkiä.

3.3.3

Kaamosaikana työskentely

Kaamoksen aiheuttamasta alakulosta ei tarvitse kärsiä, jos vain pitää työstään. Pimeä vuodenaika voi jopa helpottaa leikkaajana työskentelyä. Kesällä tuntuu kurjalta istua leikkaamassa, kun ulkona on lämmin ja aurinko paistaa. Entä silloin, kun ulkona on lähes jatkuvasti pimeää ja valoisainakin aikana sataa räntää? Minua ei ainakaan haittaa yhtään istua sisällä silloin. Ikävät säät ja pimeys ovat kuin luotuja työuran edistämiseksi. Jouluvalot päälle, villasukat jalkaan ja lämmin chai latte leikkauksen oheen – minusta ihan mukavan kuuloinen työpäivä.

Kaamosaikaan ihmisen sisäinen kello voi mennä sekaisin ja etenkin aamuista tulee vaikeampia alkuun, kun ei enää olekaan valoisaa. Nukkumaan tekee mieli mennä heti kun tulee pimeää. Alkushokin jälkeen kaamosajasta voi kuitenkin saada tehokasta työaikaa. Sillähän ei käytännössä ole mitään väliä, koska heräät tai koska teet töitä, kun on aina pimeää. Heräsin viime talvena aamuviideksi kuntosalille ja tänä syksynä olen mennyt jo ennen yhdeksää nukkumaan. Tärkeintä on unen määrä ja laatu, ei nukkumaanmeno aika. Kaamosaikaan on ehdottoman tärkeää kuunnella itseään, jotta saa varmasti tarpeeksi unta ja jaksaa työskennellä pirteänä pimeydestä huolimatta. Itse suosin myös alle puolituntisia päiväunia pitkin päivää, yleensä aterioiden jälkeen. Tähän vielä lisäksi maksimisuositus D-vitamiinia.

Kaamosaikaankin päivässä on ainakin Etelä-Suomessa muutama valoisa tunti ja silloin olisi hyvä

saada siitä kaikki irti. Näille tunneille voi aikatauluttaa pidemmän tauon ja lähteä vaikka kävelylle. Potentiaalinen vaihtoehto olisi myös vaihtaa työtilaa, jos mahdollista. Esimerkiksi kahvilassa työn teko voi tuntua aivan erilaiselta kuin kotoa käsin, kun ympäristöstä voi tehdä havaintoja työn ohessa. Pimeänä vuodenaikana mielestäni pahin virhe on lukkiutua kotiin ja valittaa säästä. Sää on ensinnäkin asenne- ja pukeutumiskysymys. Vaikka ulkona olisi kuinka pimeää, usein kun on hetken kävellyt ulkona, ei se enää niin pahalta ja ikävältä tunnukaan.

Ainakin minua motivoi työskentelemään varsinkin talvisin ajatus siitä, että kesällä voi hyvällä omatunnolla ottaa rennommin ja pitää vaikka lomaa. Kutsun *ulkoilmamorkkikseksi*, kun ulkona on niin hyvä sää, että tekee pahaa olla sisällä. Päivien pidentyessä morkkikset vain kasvavat ja silloin haluan käyttää aikani muuhun kuin sisätiloissa istumiseen. Rakastan työtäni ja käytän aikaa mielelläni leikkaamiseen, mutta pidän myös ulkoilusta ja nämä kaksi asiaa eivät valitettavasti toimi yhtäaikaisesti. Syyskuusta helmikuuhun onkin oikein hyvä aika keskittyä vain leikkaamiseen.

Etäleikkaajana on totta kai mahdollista myös työskennellä ulkomailla, joten jos kaamosmasennus vaivaa, niin mikä sen parempaa kun lähteä jonnekin missä on oikeasti lämmin tai missä talvi on jo parhaimmillaan.

3.3.4 Kesäaikana työskentely

Minulle henkilökohtaisesti kesä on ehdottomasti vaikein vuodenaika leikata, juuri edellä mainittujen ulkoilmamorkkisten takia. En kuitenkaan usko olevani ainoa leikkaaja, joka kokee huonoa mieltä istuessaan sisätiloissa aamusta iltaan auringon paistaessa ulkona. Mielestäni kesäisin on erityisen tärkeää osata aikatauluttaa työtään, jottei syyskuussa huomaa koko kesän kuluneen töitä tehdessä. Siitä se kaamosmasennus vasta iskeekin. Pyrin pitämään kesäisin enemmän vapaata leikkausprojekteista ja keskityn tekemään töitä kuvaajana. Lisäksi jos mahdollista, ideoin leikkausprosessia mahdollisimman monipuolisesti, miten nyt vain ilman tietokonetta voi: lukemalla käsikirjoituksia, karsimalla dialogeja tai leikkaamalla kuvakorteilla.

Tästä kappaleesta voi ottaa inspiraatiota omaan työskentelyynsä. Kerron lyhyesti, miten aikataulutan kesäpäiväni kotieditissä. Itse saan näin työn etenemään, mutta aikaa jää myös kesästä nauttimiseen: aamulla herättyäni käyn ensimmäiseksi lyhyellä lenkillä tai uimassa, ja syön aamupalan. Nyt on voitettu heti herätessä saatu ulkoilmamorkkis. Tämän jälkeen leikkaamista – ei missään nimessä verhoja kiinni ja parvekkeen ovi on oltava auki, jos valo osuu näyttöön niin himmentävä verho sen verran kiinni, että näkee työskennellä. Puolilta päivin lounas ja pidempi tauko, jonka aikana voi nauttia säästä kuten haluaa. Tässä kohtaa on myös hyvä hetki olla sosiaalinen. Palaan takaisin töiden pariin suurin piirtein neljän ja viiden välillä ja jatkan töitä niin pitkään kuin on tarve. Illalla on vielä aikaa ulkoilla. Ja kesän sateiset päivät! Niistä on ehdottomasti otettava kaikki hyöty irti – samaan tapaan kuin talven kaamospäivistä.

3.3.5 Metodina maratonjuoksu

Kutsun *maratonjuoksuksi* sitä, kun työn pariin uppoutuu tietyksi ajaksi ja pyrkii pitämään etäisyyttä kaikkeen muuhun – niin ihmisiin kuin muihinkin elämän osa-alueisiin. On pakko varoittaa: tämä metodi ei sovi vakituiseksi työtavaksi, eikä välttämättä sovi monille edes pienissä määrin. Vaikka kuinka luulisi tietävänsä omat rajansa ja vakuuttelisi pitävänsä niistä kiinni, voi maratonprojekti silti tulla eteen kun sitä vähinten odottaa. Minulle kävi näin ja vaikka maraton oli rankka, se oli projektille ainoa vaihtoehto ja maaliviivalle päästyä se todellakin kannatti. Kun on kerran testannut metodologiaa, selviää varmasti miksi nimesin sen näin.

Keskustelin kerran erään käsikirjoittajan kanssa, joka kertoi, että saattaa lukkiutua viikoksi kotiinsa kirjoittamaan. Hän lojuu työn äärellä verkkarit jalassa ja tilaa ruuat kotiinsa. Hän uppoutuu täysin työn vietäväksi ja unohtaa ulkomaailman. Järkytyin tämän kuultuani, sillä kyseenalaistin heti sen toimivuuden ja työskentelytavan terveellisuuden suhteessa muuhun elämään. Myöhemmin ajateltuna olin jopa hieman kateellinen, että hän pystyi siihen. Sehän on vain yksi isompi työrutistus ja täydellinen rauha projektille. Rupeaman päätyttyä voi pitää vapaata ennen projektin jatkamista tai uuden vastaanottamista. Leikkaajilla tuntuu olevan koko ajan jotain työn alla ja kauhuissani kuuntelen itseäni ja kollegoita, kuinka me unelmoimme täysin tyhjästä vapaapäivästä. Tämä metodi voisi hyvinkin toimia sopivissa määrissä kerrallaan ja harvoin toteutettuna, esimerkiksi loppurutistuksena projektille. Koettuani tällaisen intensiivisen projektin voin todeta, että se tuntui siltä kuin juoksisi maratonia: vaikka kuinka teki töitä, matkaa on silti vielä jäljellä. Se oli suorittamista.

Tällaista työmetodia käyttäessä on tunnettava itsensä tekijänä. Kuinka kauan jaksaa työskennellä päivässä? Mikä on tehokkain tapa pitää taukoa aherruksen aikana? Sopisiko tällainen työskentely vaikka viikonlopun ajaksi vai pitäisikö viikonloppu pikemmin pitää taukoa? Maraton kannattaa ajoittaa jollekin tietylle välille niin, että tietää jo aloittaessa, koska sen lopettaa. Muuten voi helposti jäädä jumiin neljän seinän sisälle ja laiminlyödä hyvinvointinsa.

Haastattelin freelancer-leikkaaja Janne Vartiaa, joka tekee pääasiassa lyhyen sisällön teoksia. Hän kertoi hyödyntävänsä maratonjuoksun kaltaista metodologiaa usein, osittain varmasti siksi, että hänen työnsä ovat myös nopeammin valmiita kuin pitkät teokset. Mikäli mahdollista, hän leikkaa mielellään samassa tilassa muiden työryhmäläisten kanssa saadakseen heistä tukea ja energiaa työhönsä. Työyhteisössä pystyy tekemään pidempää maratonia kuin yksin leikatessa. Usein päivät venyvät 16-20 tuntiseksi. Tällaisia työrupeamia hän tekee putkeen esimerkiksi neljä päivää. Ennätyksensä Vartia kertoo tehneensä, kun hän leikkasi viisikymmentä tuntia yhtä mittaa: maratonin aikana hän vaihtoi työpisteen sijaintia lentämällä Yhdysvalloista Suomeen – leikaten tietysti myös koneessa. Maratonmetodin ydinajatuksena on sulkea muu maailma mielestään pois, ei sosiaalista elämää, ei muita hoidettavia asioita – vain leikkausta. Maratonia ei saa keskeyttää ja työllä on oltava täydellinen huomio. Vartia suosii myös ulkomailla työskentelyä, sillä siellä pääsee irtaututumaan arjesta ja keskittymään työhön täysin.

USEITA PROJEKTEJA

Etätyön yksi hienous on se, että leikkaajan ei tarvitse lukkiutua vain yhteen projektiin – ellei sopimuksessa niin ole erikseen sovittu. Etenkin lyhyitä projekteja, kuten mainoksia, leikatessa aikaa voi käyttää hyödyksi tekemällä useita projekteja samanaikaisesti. Eri töillä on tyypillisesti eri asiakkaat, joiden reagointi- ja vastausaika vaihtelee, eikä mikään turhauta niin paljon kuin editin äärellä istuminen toimettona kommentteja odotellessa. Aika täytyy siis valjastaa tehokkaaseen käyttöön ja tehdä useampaa projektia samaan aikaan.

Kuten jo aikaisemmin mainitsin, tässä erityisen tärkeää on priorisointi. Leikkaajan on tiedettävä tarkalleen missä vaiheessa työn alla oleva projekti on, ja millainen reagointiaika asiakkaalla on. Usean projektin kanssa voi helposti ajautua stressaavaan oravanpyörään, jossa tekee projekteja sen mukaan kun asiakkaat niitä nähtäväksi kyselevät. Jos työlistä ei tunnu lyhenevän ahkerasta työskentelystä huolimatta, voi olla syytä tarkastella tekeekö projekteja oikeassa järjestyksessä. Kaikilla asiakkailla on kuitenkin sama toive: saada videonsa valmiiksi. Sen tulisi myös olla leikkaajan tavoite. Projekteja ei kannata ajatella lukumääränä, vaan jokaista yksilöllisesti. Listalla voi olla yksi valtava dokumentti, jota ei ole vielä edes aloittanut ja toinen 10 sekunnin somevideo, joka on viimeistä korjauskierrosta vaille valmis. En väitä somevideoita yhtään vähempiarvoisiksi leikkaajan tehtävälistalla kuin isoja tuotantoja, mutta ne harvoin ovat yhtä aikaavieviä.

PROJEKTISTA ETÄÄNTYMINEN

Etenkin pitkissä leikkausprojekteissa huomaa usein sokeutuvansa materiaalille ja leikkaukselle. Tämä tarkoittaa sitä, että on jo turtunut tehtyihin leikkauksiin eikä hahmota kokonaisuutta samoin kuin ennen. Sokeutuessa on hankala huomata leikkauksen ongelmakohtia ja kyetä puuttumaan niihin. Jos on sokeutunut jollekin kohtaukselle tai jaksolle, voi auttaa, kun leikkaa välillä jotakin muuta osiota tai jos sinulla on monta projektia samaan aikaan käynnissä, vaihda projektia. Etenkin pitkissä projekteissa on välillä kuitenkin hyvä ottaa etäisyyttä työhön. Useita kuukausia saman materiaalin kanssa kamppaillessa viikon tai kahden loma voi olla paikallaan, ihan kesken leikkausprosessin. Tauon pitäminen usein parantaa työn laatua, kun leikkaaja voi tauon jälkeen katsoa työtä taas tuorein silmin. Välillä päivänkin tauko voi auttaa löytämään ongelmakohtat. Jos leikkaaja ja mahdollisesti myös ohjaaja alkavat sokeutua materiaalille, etäisyyden ottaminen voi olla hyväksi projektille. Tauon laiminlyöminen voi pahimmillaan johtaa siihen, että mahdolliset virheet löytyvät vasta ensi-illan jälkeen, jolloin niille ei ole enää mitään tehtävissä.

Etäleikatessa projektiin voi ottaa etäisyyttä suunnittelemalla aikataulut huolellisesti. Toki pidemmistä tauoista on syytä ilmoittaa asiakkaalle, mikäli hän olettaa sinun työskentelevät kyseisenä aikana. Asiakas ei varmasti halua nähdä sinun päivittävän sosiaaliseen mediaan aurinkoloman rantakuvia, jos ei ymmärrä tilanteen edistävän hänen projektiansa. Lyhyempiä,

esimerkiksi pidennettyjä viikonloppuja, on helpompi pitää etätyön ohella. Kunhan pysyy aikataulussa, ei sellaisesta tarvitse turhaan ilmoittaakaan. Projektista etääntyessä ei tarvitse aina lähteä kauas kotoa, tärkeintä on pysytellä pois leikkausohjelmien luota. Kun leikkaa pääasiassa kotonaan, on välteltävä koko työpistettä ja kehitettävä tekemistä, jota ei muuten arkena välttämättä tekisi. Rentoutumiseen on käytettävä aikaa ja yritettävä unohtaa projekti mielestä. Tämänkin takia etääntymiselle on varattava tarpeeksi pitkä aika, koska vaikka poistuisi tietokoneen äärestä, projektia työstää silti mielessään. Parhaimmillaan onnistuessa etääntymisessä pääsee oikeasti unohtamaan projektin ja työn näkee kuin katsojan silmin, ei sokeutuneen leikkaajan.

4

SIJAINTI

Etätöön ehdottomasti parhaisiin puoliin kuuluu vapaus valita missä ympäristössä tekee töitä: se tuo vaihtelua arkeen. Jokainen projekti on yksilöllinen, joten myös työskentelypaikka voi vaikuttaa ratkaisevasti leikkausprosessiin ja siten lopputulokseen. Erilaisia työympäristöjä kokeilemalla voi myös löytää itsestään uusia piirteitä ja kehittyä tekijänä. Ei voi sanoa, että kotona on mahdotonta työskennellä, jos ei ole ensin asennoitunut ottamaan tilaa haltuun uusin silmin. Kahvilassa on varmasti mahdotonta keskittyä, jos on käynyt vain keskustan kahviloissa ruuhka-aikaan. Ehkä juuri inspiroivin työtila on niin lähellä, ettei kotoa tarvitse edes poistua, mutta sille ei vain ole antanut mahdollisuutta. Editin voi kasata melkein minne tahansa. Tässä käsittelen muutamaa yleistä etätötilaa ja miten niistä saa mahdollisimman paljon irti.

4.1

KOTI

Koti on varmasti monelle tutuin ympäristö etätöskentelylle. Kotona leikatessa on paljon hyvää, mutta myös huonoa. Kotona sääntöjä ja itsekuria tarvitsee kaikkein eniten.

Hyvä puoli kotona työskentelyssä on muun muassa ajan säästäminen. Aikaa ei kulu työmatkoihin ja työvalmiudessa on käytännössä heti, kun itse niin päättää. Myös rahaa säästyy, kun ei tule matkakuluja, eikä tarvitse lounastaa ulkona. Kotiin voi luoda juuri sellaisen työympäristön kun haluaa, sillä kukaan muu ei käytä sitä sinun jälkeesi, toisin kuin toimistossa. Kotia voi sisustaa ja luoda luovalle työlle juuri oikeanlaisen tunnelman. Myös laitteisiin käyttää mielellään enemmän rahaa, kun ne ovat omat ja jatkuvasti käytössä. Kotona voi pitää taukoja vapaammin ja vaikka nukkua päiväunet kesken työpäivän. Silloin on aina tavoitettavissa ja valmiina töihin.

Hyvät puolet kuulostavat liiankin hyviltä, sillä ne kaikki ovat myös huonoja puolia. Kotona on mahdollista päästä jaloittelemaan, mutta sitä ei välttämättä tajua tehdä, kun ei ole tarvetta liikkua – kotiin on helppo lukkiutua. Kotona on myös helppo keksiä tekosyitä olla tekemättä töitä: kun on jo melkein työpisteellä herätessä, miksi ei nukkuisi vielä hetken? Kukat ovat kastelematta ja tiskit tiskaamatta, työ vaatii oikean tunnelman ja täällä ei sellaista nyt ole! Aina tavoitettavissa ollessa on paras tarkistaa viestit vähän väliä. Käsi hapuilee puhelimelle ja yhtäkkiä huomaa selaavansa Facebookia. Toisaalta: silloin kun päättää lähteä tauolle ja asiakas soittaa, miltä kuulostaa hänen mielestään kun leikkaaja onkin joogaamassa tai ottamassa aurinkoa kesken työpäivän? Se kuulostaa tekosyytä, vaikka kuinka selittäisi, että leikkaa vasta illemmalla. Uskooko leikkaaja sitä itsensä? Monet eivät pysty työskentelemään kotona, koska he ajattelevat olevansa kotona. Vaatii yllättävän paljon mielenlujuutta erottaa etätyöpäivä kotipäivästä.

Itse asun yksiosässä, joten nukun samassa huoneessa kuin missä edittini on. Miten erottaa työtila ja koti toisistaan, kun ne ovat sama tila? Tilallisesti olen tehnyt ratkaisun, että työpisteeni päällä on televisio. Toiseksi näytöksi televisio ei taivu. Jos minulla on vapaata ja katson vaikka elokuvaa, en istu työtuolillani vaan takana olevalla sohvalla. Sohvalta käsin en tee töitä, se on vapaa-ajan alue. Ennen kuin ryhdyn töihin, vähintäänkin syön, käyn suihkussa ja vaihdan vaatteet, joissa kehtaisi lähteä ihmisten ilmoille. Tästä en poikkeaa, vaikka työt pitäisi aloittaa kuinka aikaisin. Enhän menisi pyjama päällä toimistollekaan. Työpöytä ei ole ruokapöytä, syömistä varten on olemassa keittiö. Jos illalla ei tarvitse siirtää isoja tiedostoja, suljen kovaäänisimmät kovalevyt yöksi. Jos pöytäkoneella leikkaaminen ei suju, voin aina muuttaa kannettavan kanssa keittiöön ”etätöihin”. Vastoin kaikkea logiikkaa: minun tapauksessani ruokapöytä voi siis olla työpöytä, muttei toisinpäin.

Kotioloihin kannattaa laatia selkeät säännöt, joiden noudattamiseen myös sitoutuu. Niiden tarvitsee olla vain itselleen ymmärrettävät säännöt. Täytyy muistaa, että editti on kotona – työhuoneella ei asuta. Siinä on selkeä ero, jonka ymmärtäminen vaikuttaa suoraan motivaatioon ja jaksamiseen. Työpisteelle menee sellaisena, että kehtaisi näyttäytyä samoin toimistollakin. Työpäivän aikana pidetään vain työpiste siistinä, kotona voi siivota vapaa-ajalla.

4.2

KAHVILA

Kahvilassa työskentely jakaa mielipiteitä. Toisista on ihanaa siemailla kahvia ja seurata töiden ohella mitä ympärillä tapahtuu. Joillain ei keskittyminen onnistu ollenkaan. Itse pidän kahviloissa työskentelystä, jos vain työvaihe sopii siihen. Kahviloissa työskentelyn hyötyihin voisi lukea sen, että silloin ei jää jumiin samaan tuttuun ympäristöön, tuntee olevansa siellä missä tapahtuu ja saa hyvällä tavalla ärsykeitä. Kahvilassa saa hyvin tehtyä pieniä työvaiheita ja ideointia, muutaman tunnin työrupeamat sopivat hyvin: lyhyiden videoiden leikkaaminen, materiaalien katselu tai niihin tutustuminen, esimerkiksi käsikirjoitusten lukeminen.

Mikä tahansa kahvila ei kuitenkaan sovi leikkaamiseen. Pientä tutkimusta kannattaakin siis tehdä, jos mieli löytää työhön sopivan kahvilan. Käsikirjoitusten lukeminen ei vie akkua läheskään yhtä paljon kuin editointi, mutta kahvilassa olisi hyvä olla pistorasia pöydän vieressä. Toisinaan on tullut kannettua jatkojohtoakin mukana ja konttaitua pöytien alla etsimässä pistorasiaa, mutta nykyisin suosin kahviloita, jotka ovat huomioineet etätöntyöntekijät tässä asiassa. Pahimpaan ruuhka-aikaan ei välttämättä kannata työskennellä, jos haluaa työrauhan. Rauhalliset tai tarpeeksi tilavat kahvilat ovat hyviä tiloja työskennellä, etenkin jos niissä on huomioitu akustiikka tai löytyy toimivia tilanjakajia.

Työstä tekee huomattavasti mukavampaa myös se, jos on ottanut omat korvatulpat tai melua vaimentavat kuulokkeet mukaan. Itse en pidä kuulokkeita, mutta välillä meluisa atmosfääri saattaa pakottaa siihen, tosin silloinkin suosin mieluummin vaimentavuutta sääteleviä korvatulppia. Toisinaan töihin uppoutuu aivan kuten missä tahansa rauhallisessa ympäristössä. Ulkomailla päättyy usein myös metsästäämään kahviloita ja sopivan sijainnin löydettyään siellä on etuna vieras kieli. Huomasin eräässä kahvilassa leikatessani, kuinka vieruspöydän suomeksi käyty keskustelu tuntui häiritsevältä ja kiinnitin siihen aivan liikaa huomiota tahtomattani. Yhtäkkiä keskustelijat vaihtoivat kieltä ja kesti hetken ymmärtää, miksi keskittymiskykyni parani huomattavasti. Ulkomailla äidinkieltänsä harvemmin kuulee ja tästä näkökulmasta keskittyminen voi olla helpompaa.

Tiettyissä kahviloissa käy useampiakin yksittäisiä henkilöitä tai pieniä ryhmiä ideoimassa ja tekemässä töitä. Omenalogot loistavat ympärillä ja kaikilla on omat projektit kesken ammatista riippumatta. Sen sijaan, että antaisi muiden tekijöiden häiritä, voi heistä imeä energiaa omaankin työhönsä. Energia tarttuu ja välillä tällaiset ärsykkeet edistävät omaakin projektia. Itseään voi motivoida vaikka päättämällä tehdä töitä vähintään yhtä kauan kuin vieruskaveri.

Kahviloiden aukioloajat kannattaa myös huomioida. En yhtään ihmettele, jos on keskittymisvaikeuksia keskustan kahvilassa kello viisi arkipäivänä. Ennen kello kahta on paras mahdollinen aika tehdä töitä rauhassa, etenkin jos valitsee paikaksi jonkun muun kuin sen kaikista keskeisimmän kahvilan. Juuri aukeamisaikaan on varmasti rauhallista melkein missä tahansa. Jos kahvilassa työskentelystä haluaa saada jotain uutta irti, kannattaa suunnistaa paikalle aamulla seitsemän, kahdeksan maissa. Aamiaisen ja työn teon voi hoitaa pois alta ennen kuin muut etätöntyöntekijät tajuavat juurtua kahvilaan.

4.3

HOTELLI

Ulkomailla työskentely on etäleikkaamisessa yksi lempiasioistani. Uudessa ympäristössä ei välttämättä halua käyttää aikaansa kartoittamalla ja pisteyttämällä alueen kahviloita, ellei kyseessä ole pitkä matka, mutta käytännön järjestelyihin voi vaikuttaa jo ennen matkaa valitsemalla sopivan hotellin. Työhön soveltuvan hotellin pitää ennen kaikkea miellyttää, mutta kannattaa myös huomioida muutama asia huonetta valitessa. Huoneessa tulisi olla pöytä, johon mahtuu

kasaamaan editin. Mielellään tuoli, koska sängyllä ei ole ryhdikästä istua. Kassakaappi, jos haluat läppärin ja kovalevyt turvaan. Etenkin hostelleissa kannattaa huomioida, että huoneeseesi on pääsy muillakin kuin siivoojilla. Suosittelen myös matkalaukkuja, jossa on lukko sillä se ajaa kassakaapin asian tarvittaessa. Tarvitaan hyvä Wi-Fi-yhteys, jos pitää lähettää versioita tai ladata materiaalia. On tosin arpapeliä, mikä hotellin Wi-Fin todellinen nopeus on, joten kannattaa varautua käyttämään oman kännykän verkkoa.⁵ Usein hotelleja varatessa on myös mahdollisuus valita toiveeksi hiljainen huone, se on etu työrauhan saamiseksi. Kannattaa tarkistaa myös hotellin muut tilat, löytyisikö sieltä rauhallisia tiloja työskentelylle? Etenkin hostelleissa tämä kannattaa huomioida, sillä huoneessa leikkaaminen ei ole itsestäänselvyys. Älä silti luota liikaa hotellin yhteisiin tiloihin, vaikka ne kuvissa näyttävät hienoilta, et tiedä miten aktiivisesti muut asukkaat niitä käyttävät. Ulkomailla on huomioitava myös, että pistorasiat eivät välttämättä ole sellaiset, joihin on tottunut. Kannattaa ostaa adapterit jo hyvissä ajoin, mutta viimeistään kentältä, ja huomioida, että tietokoneen lisäksi virtalähteiset kovalevyt tarvitsevat omat adapterinsa. Yksi potentiaalinen vaihtoehto on ottaa jatkojohto mukaan, sillä kaikissa paikoissa ei välttämättä ole useampaa pistorasiaa vierekkäin, ja säästää samalla adapteriostoksilla. Usein hotellihuoneissa on myös televisio ja jos mukana on tarpeeksi pitkä HDMI-kaapeli, voi valjastaa käyttöön toisen näytön.

Ulkomailla on paljon nähtävää ja koettavaa, mutta se ei kuitenkaan tarkoita, etteikö kohteessa jäisi aikaa töille. Jokaisella on varmasti omat mieltymyksensä matkustamisen suhteen ja mikä ikinä lempilomakohde onkaan, täytyy huomioida, ettei se välttämättä ole paras ympäristö työskennellä. Työnteko ulkomailla vaatii erilaista itsekuria kuin kotona leikkaaminen. Matkustamiseen on kuitenkin laittanut rahaa ja varannut sille aikaa, joten kukaan ei varmasti halua mennä kohteeseen ja olla poistumatta hotellihuoneesta koko matkan aikana. Paras etätyöhön soveltuva maa onkin sellainen, missä on tarpeeksi virikkeitä ja jokaiselle päivälle jotain tekemistä yksinkin, muttei kuitenkaan niin runsaasti että kokisi jatkuvaa tarvetta olla ulkona. Kaupunkilomista ja shoppailusta pitävän leikkausprosessista ei varmasti tule mitään keskellä ison kaupungin sykettä. Täydellistä rusketusta tavoittelevalle aurinkorannan kiusaus voi olla liian suuri. Laskettelijan tuskin kannattaa ottaa hotellia rinteen vierestä, maltaisiko hän muka jättää harrastuksen väliin leikataksaan yksin hotellihuoneessa? Tulee valita kohde, joka kiehtoo, mutta jossa tietää pystyvänsä keskittymään olennaiseen.

Jos lähtee yksin projektin kanssa reissuun, on jo todella hyvä mahdollisuus saada täydellinen rauha ja keskittyminen. Kotikaupungista käsin leikatessa yksi riski on jo arki itsessään. On sosiaalisia tarpeita ja vastuuta. Ulkomailla yksin ollessa arki itsessään on erilaista, silloin etsii ja löytää kiinnostavia tapahtumia ja paikkoja, kun taas tutusta ympäristöstä vastaavia mahdollisuuksia ei osaisi edes etsiä. Jokainen päivä tuntuu pidemmältä kun kokee uusia asioita. Kotikaupungissa tulee harvemmin lähdettyä yksin illalla kävelemään vain kaupungille tai tekemään muutakaan mitä ulkomailla tekisi. Yksin matkustaessa tuntuu, että aikaa löytyy helpommin leikkaamiselle. Päivät saa pidettyä aktiivisina, mutta ne eivät ole niin sosiaalisia ja uusien asioiden kohtaaminen on uuvuttavampaa kuin arki kotona. Välillä hotellissa oma aika ja projektiin keskittyminen on juuri se mitä täydellinen matka vaatii. Työmatkat voivat kuulostaa kalliilta menoerältä, mutta aina ei

⁵ Roine, Jussi & Anttila, Juha. *Työ ei ole paikka – Kokemuksia tuottavasta etätyöstä*. s. 24

tarvitse lähteä kotimaan ulkopuolelle – tärkeintä on vain päästä irti arjesta ja joillekin se onnistuu ottamalla junan toiseen kaupunkiin, vuokraamalla maalta tai metsästä mökin tai lähtemällä Lapin tuntureille. Jos on pyydetty ulkomaille töihin, saa silloin päivärahaa ja töihin uppoutuessa ei myöskään kuluta samoin kuin lomamatkalla. Työmatka ei välttämättä tule niin kalliiksi kuin mitä uskoisi.

4.4

ETÄTYÖTILAT

On myös olemassa useita tiloja, jotka ovat tarkoitettu juuri etätöihin. Monissa muissa maissa, missä videotuotannot ovat massiivisempia kuin Suomessa, on olemassa jälkitöihin suunniteltuja vuokrattavia tiloja. Editit ovat usein myös isojen tuotantoyhtiöiden hyväksymiä, jolloin tiloissa voi leikata maailman mittakaavassakin suurten asiakkaiden töitä. Valitettava totuus on, että etätöitä ei voi tehdä ikuisesti, jos haluaa leikata esimerkiksi Yhdysvaltoihin maineikkaita mainoksia tai elokuvia – tuotantoyhtiön on tultava hyväksymään edittisi, eikä materiaali ole sen jälkeen enää liikkumassa viereiseen kahvilaan tai etätötilaan. Suomesta näitä hyväksytyjä editointitiloja löytyy, mutta niitä ei ainakaan näkyvästi vuokralle markkinoida.

Jos kuitenkin pysyttelee Suomen markkinoilla, vaihtoehtoja on useampia. Yksityisiä edittien vuokraajia löytyy, mutta esimerkiksi Helsingin Oodi -kirjastossa on mediatyöasemia vapaasti vuokrattavaksi – vieläpä ilmaiseksi. Kaikki tilat ovat PC-käyttäjärjestelmällä varustettuja ja niistä löytyy Adobe CC -paketit. Mac-käyttäjärjestelmään vannoutuneena ja oman työpisteen omaavana en kuitenkaan lähtenyt tiloja paikan päälle testaamaan. Uskon tiloja näkemättäkin, että tällaiset editit voivat olla itsensä työllistävälle leikkaajalle pelastus, jos esimerkiksi oma työpiste on puutteellinen, tietokone hajoaa tai rahatilanne on heikko.

Kokeilin sen sijaan kahta erilaista etätöihin tarkoitettua tilaa: Uma -workspacea Teurastamolla ja Mesta co-workingia Herttoniemessä. Valitsin kohteet sillä perusteella, että ne olivat minulle tutuissa ympäristöissä ja päivittäisten kulkureittieni varrella, lisäksi ne näyttävät päällisin puolin hyvin erilaisilta ympäristöiltä tunnelmaltaan. Uma siistiltä, raikkaalta ja toimistomaiselta. Mesta taas kodikkaammalta ja helposti lähestyttävältä. Mainittakoon myös tässä kohtaa, että näillä molemmilla yrityksillä on toimipisteitä muuallakin. Vastaavia yrityksiä on paljon muitakin ja varmasti kaikissa on otettu työntekijöiden tarpeet eri tavoilla huomioon, mutta näiden kahden käynnin perusteella sain jo jonkinlaisen kuvan etätöympäristöistä.

Etätötiloissa minut otettiin lämpimästi vastaan, tilat esiteltiin ja lämpimiä juomia oli tarjolla. Etenkin Umassa oli kattavasti erilaisia työympäristöjä: oli omia työpisteitä – myös pidempiaikaisesti vuokrattavaksi – ja toimistotiloja, joita yritykset vuokraavat työntekijöilleen. Lisäksi oli kokoushuoneita, puhelinkoppeja ja jopa rentoutumistila tarisevällä tuolilla. Jäin kuitenkin kaipaamaan hiljaista huonetta, jollainen puolestaan taas Mestassa oli. Yritykset ovat vuokranneet Umasta työhuoneita, minkä vuoksi tunnelma oli oikeastaan samankaltainen kuin missä tahansa toimistossa töitä tehdessä – ympärillä tapahtui ja toisinaan oli jopa häiritsevästi hälinää. Molemmissa tiloissa oltiin myös otettu huomioon sosiaalisen median vaikuttajat ja tätä

markkinoitiin minulle kovasti, kun sanoin työskenteleväni liikkuvan kuvan parissa. Mestasta löytyi äänieristetty huone, jossa pystyi äänittämään ja tilan saisi muokattua pienellä vaivalla myös toimivaksi editiksi. Työergonomia oli molemmissa tiloissa oli tarjolla sähköpöytiä ja Umassa oli käytävä testaamassa myös toimistopallo. Tiloissa oli myös lukittavat lokerot.

Yhteenvedoksi voisin sanoa, että etätyötilat eivät soveltuneet täysin leikkaajan tarpeisiin. Ihanteellista olisi, jos tiloissa olisi pieniä huoneita, joissa olisi paljon pistorasioita ja voisi kuunnella ääntä ilman kuulokkeita. Etätyötiloissa aisti toisten työntekijöiden läsnäolon ja rauha ei siksi ollut täydellinen. Pidin kuitenkin siitä, että esimerkiksi Uman kokoushuoneita voi varata yksityiseen käyttöön ja paikalle saa tuoda myös työkavereita. Tämä mahdollistaisi katseluita ja palavereita ohjaajan kanssa ilman, että täytyy kutsua ketään kotiinsa. Etätyötilat toimivat mielestäni hyvin, jos haluaa ottaa etäisyyttä kotiedittiinsä ja huomioida työergonomian, jota kahviloissa ei ole. Molemmat työtilat tarjoavatkin päiväpasseja, jolloin ei ole sitoutunut käymään tiloissa säännöllisesti. Kokeilupäivieni jälkeen olen ottanut passit harkintaan. Positiivisesti minut molemmissa paikoissa yllätti kuitenkin sosiaalisuus: Mestassa juodaan viikottain yhteisesti aamukahvit ja Umassa pidetään yhteisiä aamiaisia ja kerran kuussa vietetään yhdessä iltaa. Yksin työskennellessä tällaiset sosiaaliset tilanteet voivat olla viikon kohokohta ja mielestäni loistava tapa tavata uusia ihmisiä. Itsenäinen etätyö, joka on myös sosiaalista – ehdottomasti harkitsemisen arvoista.

5

KOMMUNIKOINTI

Etäleikkausta työmetodina harkitessa on tekijän ja asiakkaan tiedettävä vastaus seuraavaan kysymykseen: miten työprosessin aikana kommunikoidaan? Kommunikointitapoja on monia ja kaikissa on niin hyötyjä kuin haittojakin. Kannattaa varautua kaikkiin mahdollisiin kommunikaatiokeinoihin, vaikka henkilökohtainen suosikkiviestintäväline olisikin jo tiedossa. Asiakkailla tuntuu usein olevan vankka näkemys siitä, miten tehtävänannot ja korjausehdotukset on helpoin välittää. Leikkaajan on vastattava joustavasti asiakkaan toiveisiin, mutta joissain tilanteissa tietty kommunikointikeino voi yksinkertaisesti olla tilanteen huomioiden parempi kuin toinen. Oman työurani aikana ei tule mieleen yhtäkään projektia, jossa olisi ennen sen alkamista keskusteltu kommunikaatiovälineistä ja henkilökohtaisista mieltymyksistä niiden suhteen. Tämä on kuitenkin etätyön yksi oleellisimmista asioista, mikä on saatava toimimaan yhteisymmärryksessä. Keskustelu tuntuu jäävän usein puolitiehen myös projektin aikana, vaikka jokin kanava ei olisikaan toiselle osapuolelle toimiva vaihtoehto. Ehkä leikkaajan ja asiakkaan kommunikaatiosta tulisi sujuvampaa, jos asian ottaisi ajoissa esille ja sopisi selvät pelisäännöt.

Kommunikointi on toki paljon muutakin kuin vain viestintäväline. Mitä ylipäättänsä on hyvä kommunikointi? Miten välittää haluamansa viesti asiakkaalle? Luottamus on todella tärkeää etätyössä, jotta ei joudu käyttämään aikaa ja energiaa asioiden selittelyyn. Miten tällaisen luottamuksen saa luotua uuden asiakkaan kanssa ja mistä tietää saavuttaneensa sen?

HYVÄ KOMMUNIKOINTI

Leikkaajan ja asiakkaan välinen kommunikointi on oltava projektia edistävää ja tehokasta. Suhde asiakkaaseen tai ohjaajaan voi olla tuttavallinen, jos projekteja on jo useampia takana tai työn parissa on oltu jo pidempään. Tuttavallisuus ei tietenkään ole missään nimessä haitallista, päin vastoin: jos viihtyy työyhteisössään, tekee se myös leikkaamisesta miellyttävämpää. Kun tuntee olevansa turvallisessa seurassa ja voivansa keskustella asioita, on myös helpompi myöntää virheet ja vastaanottaa uusia haasteita.

Kommunikoinnissa pätee kuitenkin vastaavanlainen vapaa-ajan ja työajan erotus kuin kotioloissa töitä tehdessä. Asiakas voi olla ystävä, mutta kun kyse on projektista, pitää keskustelu pitää asiallisena. Kehittävä palaute on varmasti kaikille toivotuin tapa vastaanottaa kommentteja. Vaikka tuntisi toisen osapuolen, ei saa unohtaa olla kohtelias. Kommentteja ei pidä tietenkään ottaa henkilökohtaisesti, mutta jos työminä sekoittuu arkiminään, voi se vaikuttaa suhteeseen asiakkaan kanssa ja omaan leikkaajaidentiteettiin.

Halusin kuulla, millaisia kommunikaatiokokemuksia muilla etäleikkaajilla on. Heli Sainio on freelancer-leikkaaja, joka on ollut alalla jo kaksikymmentäviisi vuotta. Hän tekee töitä kotoa käsin ja on saanut etätöiden valjastettua toimivaksi osaksi arkea, mikä tarkoittaa sitä, että hän myös pystyy kommunikoimaan sujuvasti ohjaajalle ja tuottajalle projektien aikana.

Etätö on antanut Sainiolle vapautta, valtaa ja vastuuta, mutta mikäli kommunikaatio ei ole sujuvaa, on hänen mukaansa vaarana, että ohjaaja on tekemässä eri ohjelmaa kuin hän. Kun välilyksymiä ja ajatuksia ei vaihdella jatkuvasti, kuten samassa tilassa leikatessa, korostuu väliversioiden kautta kommunikointi. Etäleikatessa Sainio ei ole ainoa joka joustaa, vaan myös tuottaja ja ohjaaja ovat valmiita päivystämään ja vastaamaan leikkaajan kysymyksiin, jotta prosessi ei pysähdy. Sainio toivoo työrauhaa myös viestintävälineiltä, sillä etenkin projektien viimeistelyvaiheessa kommentteja saattaa tulla useilta eri henkilöiltä eri aikoihin. Pahimmillaan palautetta tulee aikaisempaa useammasta lähteestä ja nämä saattavat kommentoida vain koska ovat saaneet siihen mahdollisuuden. Tuottajan tulisi pystyä koordinoimaan myös leikkaajalle tulevien kommenttien selkeyttä ja prioriteetteja ja parhaassa tapauksessa muutosehdotukset tulisivat vain esimerkiksi ohjaajan tai tuottajan kautta, joka on käynyt ne jo kertaalleen läpi.

Millaista hyvä kommunikaatio sitten oikeastaan on? Sainion mukaan se liittyy ymmärrykseen ja tunteeseen, että kommunikoidessa on syntynyt jokin syvempi yhteys. Kun kommunikaatio toimii, se tuntuu helpolta ja tuottaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja myötätuntoa keskustelun aiheesta riippumatta. Hyvä kommunikaatio tuo turvallisuuden tunteen, kun taas huono kommunikointi jättää leikkaajan arvailemaan, ymmärsikö hän viestin oikein: se puolestaan voi tuottaa pelkoa, epävarmuutta ja epämiellyttävää oloa.

5.1.1 Luottamus

Etäleikatessa on todella tärkeää olla hyvä kaikinpuolinen luottamus asiakkaan ja muiden projektissa työskentelevien kanssa. Työsuhde on molemminpuolinen: asiakas haluaa sinun käyttävän aikaasi ja taitoasi hänen projektiinsa, sinä haluat tehdä työsi rauhassa ja saada sovitun palkkion. Jos luottamus rakoilee, se vaikuttaa suoraan työilmapiiriin ja sitä kautta työn lopputulokseen. Projekteja tehdessä pitäisi voida ajatella ensisijaisesti lopputulosta, mutta minkään työn takia ei kannata luopua periaatteistaan. Itse olen ollut tilanteessa, jossa olen joutunut näyttämään asiakkaalle valmiin videon vesileimalla, sillä epäilin hänen maksuvalmiuttaan ja pelkäsin hänen julkaisevan videon ilman suostumustani. Kuten arvata saattaa, tätä tilannetta edelsi luottamusta kyseenalaistavia hetkiä – tämän jälkeen ei ole enää ollut tarvetta työskennellä kyseisen asiakkaan kanssa.

Olivat leikkaajan taidot millä tasolla tahansa, hänen on silti osattava arvostaa itseään. Toki on suotavaa ilmoittaa asiakkaalle, mikäli työtehtävä ei vastaa omaa osaamista, mutta epäasiallista tossuttamista tai niskaan hengittämistä ei tarvitse kenenkään kestää.

Mitä luottamus sitten on? Se on sitä, että molemmat osapuolet pitävät kiinni sovitusta. Asiakas tietää, että teet parhaasi leikkauksen suhteen ja työskentelet silloin kun on sovittu tai kun on tarve. Hän tietää saavansa toimivan kokonaisuuden sinulta – tai vähintään niin toimivan, mitä materiaalit mahdollistavat. Asiakas myös tietää, että kun otat työn vastaan, et luovuta sen kanssa. Sinä taas leikkaajana saat asiakkaalta työrauhan, hän ei hiillosta perääsi joka hetki. Hän ei kyseenalaista jokaista leikkauskohtaa, koska tietää, että olet varmasti tehnyt valinnat hyvästä syystä. Hän pitää sinua ammattitasoisena tekijänä, joka pitää itsestään huolta ja antaa sinun viettää myös vapaa-aikaa. Asiakas arvostaa tietysti sinua, taitoasi ja aikaasi, ja on siksi valmis maksamaan sovitun korvauksen.

Miten sitten saavuttaa sellainen luottamus, että molemmilla on hyvä olo projektin suhteen? Se syntyy tietysti ajan kanssa ja mitä enemmän on tehnyt projekteja yhdessä, sitä paremmin tuntee toisen osapuolen vahvuuksineen ja heikkouksineen. Jos luottamussuhdetta ei synny, väitän, että tällaiset työparit eivät myöskään jatkossa mielellään tee töitä yhdessä. Uuden asiakkaan kanssa kannattaa pitää hänet ajan tasalla projektista: ole yhteydessä itseen. Näytä tarpeeksi väliversioita, jos asiakas niin haluaa. Heti projektin alkua ajatellen olisin kuitenkin varuillani ensimmäisen version kanssa, jos asiakas ei ole tottunut katsomaan raaka-leikkauksia, tai vaikka olisikin – ensimmäisellä versiolla annat ensivaikutelman taidoistasi. Seuraavassa projektissa molemmat varmasti tiedätte jo miten työ tulee etenemään ja silloin asiakas ei varmasti säiky ensimmäistä versiota samoin. Omakohtaisesta kokemuksesta neuvaisin, että näytä asiakkaalle heti jotain – edes yksi kohtaus, jotta hän tietää, että projekti on turvallisissa käsissä. Jos asiakas tuntuu jatkuvasti kyselevän projektin tilasta, on aivan kohtuullista kertoa tarvitsevansa työrauhan tai ettei ole vielä valmis näyttämään versioita.

Toinen hyvä tapa osoittaa luottamuksensa on pitää täsmällisesti kiinni sovituista aikatauluista. Versio tulee lähettää silloin kun on sovittu. Jos se ei siihen mennessä ole valmistumassa, tulee siitä kertoa hyvissä ajoin, eikä vasta sitten kun asiakas joutuu kyselemään perään. Luottamuksellinen tilanne on helppo luoda kertomalla itse, kun jotain uutta on nähtävillä. Itselläni vie usein tovi löytää projektille sopivin työskentelymetodi ja leikkaustyyli, mutta projektin edetessä opin lukemaan ja ennakoimaan ohjaajan kommentteja ja siten myös leikkaamaan nopeammin ja valmiimpaa. Kun kyseessä on uusi asiakas, hän ei vielä tunne leikkaajan henkilökohtaista tapaa edetä leikkausprosessin aikana. Tämä ei ole ihanteellinen tilanne leikkaajan näkökulmasta. Työtavoistaan, vahvuuksistaan ja heikkouksistaan kannattaa kertoa etukäteen, vaikka se saattaa selittelyltä aluksi kuulostaakin. Kun lunastaa selittelynsä, asiakas luottaa tekijän arvioon jatkossakin. Taitojen esittely, täsmällisyys ja avoin keskustelu – näillä pääsee varmasti alkuun luottamuksen hankkimisessa.

5.1.2

Vapaat kädet

Yksi suuri luottamuksenosoitus on, kun asiakas antaa sinulle vapaat kädet leikkaamisen suhteen. Jos asiakas antaa yhteisessä projektissanne vapaat kädet ensimmäiseen versioon, sen voisi myös lukea haasteena tehdä työstä oikea taidonnäyte, jolla vakuuttaa asiakas. Jos kyse on kuitenkin kokonaisesta projektista, voi olla, ettei asiakas ole välttämättä syystä tai toisesta liiemmin kiinnostunut projektin lopputuloksesta. Tämä tosin on harvinainen tilanne, sillä asiakkaalla on projektissa rahaa kiinni ja hän tuskin haluaa antaa työtänsä kenen tahansa käsiin.

Useimmiten vapauksia työskentelyyn saa kuitenkin vasta, kun leikkaajan ja asiakkaan välinen luottamus on jo rakentunut. Vaikka asiakas on kiinnostunut projektistaan, hän haluaa antaa työrauhan ja nähdä mitä tällä kertaa on saatu taiottua editissä. Hän luottaa näkemykseesi tehdä lopputuloksesta halutunlainen, eikä koe tarpeelliseksi vaikuttaa siihen liikaa.

Vaikka leikkaaja saisi projektin suhteen vapaat kädet, se ei tietenkään tarkoita sitä, että leikkaus sellaisenaan lähtisi eteenpäin. Asiakkaalla on kommentointioikeus, mutta ainakin oman kokemukseni mukaan vapaat kädet -ilmaisulla tarkoitetaan tiettyyn sovittuun tai määrittelemättömään pisteeseen asti työskentelyä itsenäisesti.

Kun asiakas antaa vapaat kädet, leikkaaja voi myös mennä lukkoon. Mitä jos oma visio ei vastaa asiakkaan näkemystä? Mistä aloittaa? Milloin olisi sopiva vaihe näyttää asiakkaalle leikkaus ja pyytää viimeisiä toiveita? Vastuun ja luottamuksen antaminen voi olla joskus jopa ahdistavaa, vaikka toisaalta se tuntuu mitä suurimmalta kehulta. Ei varmasti ole yhtä oikeaa vastausta siihen, miten työstää itsenäisesti esittelykelpoinen lähes valmis kokonaisuus. On kuitenkin muistettava, että projekti ja materiaalit ovat edelleen samat – teit sitten töitä asiakkaan kanssa tai itsenäisesti. Täytyy tarttua härkää sarvista ja aloittaa projekti aivan kuten mikä tahansa muukin. On luotettava intuitioon, koska asiakaskin luottaa siihen ja antoi siksi vapaat kädet työskennellä. Jos tunnet jo asiakkaan, hyödynnä aikaisemmin oppimaasi. Minkä tyylistä videoista asiakas pitää? Älä tee turhaan mitään uutta, mullistavaa ja ennennäkemätöntä, jos asiakas jo rakastaa edellisiä töitäsi. Asiakas luottaa valitsemaansa leikkaajaan, koska tietää, että hän on tehnyt hyvää työtä kuten

aikaisemminkin. Ei pidä ryhtyä joksikin toiseksi leikkaajaksi vain yllättääkseen niin itsensä kuin asiakkaankin. Yllätys ei aina ole positiivinen.

Vapaiden käsien antaminen ja ensimmäisen version näyttäminen ovat minulle usein vaikeita paikkoja. Niissä tilanteissa olisi hyvä jo tuntea asiakkaansa ja saada siten myös itsevarmuutta työhön. Haastattelin Paola Suhosta asiakkaan roolista: miltä tarkoittaa antaa vapaat kädet? Suhonen on itse myös elokuvantekijä ja järjestää The Superwood Festivalia. Olen tehnyt kyseisen tapahtuman aftermoviet useampana vuonna ja saanut Suhoselta suuren luottamuksen sekä vapaat kädet heti ensimmäisenä yhteistyön kohdalla. The Superwood Festivalin parissa tehdystä itsenäisestä työstä kerron lisää kappaleessa Omakohtainen kokemus.

Suhonen kokee, että hänen oma elokuva-alan taustansa vaikuttaa siihen, kuinka hän suhtautuu muihin tekijöihin. Hän itse rakastaa tehdä töitä itsenäisesti ja omaa visiotaan seuraten ja sanoo sen myös vaikuttavan lopputulokseen: siksi hän haluaakin luottaa tekijöihinsä ja antaa vapaat kädet myös heille. Ensiluottamuksen Suhonen saa uuteen tekijään työnäytteiden välityksellä – hän näkee siten mitä on realistisesti mahdollista tekijän kautta saada. Hänestä työnäytteiden antama informaatio on huomattavasti arvokkaampaa kuin esimerkiksi referenssivideoiden esittely. Asiakkaana hän nimenomaan ostaa tekijän omaa taidonnäytettä ja näkemystä. Suhonen kertoo, että ei koe relevantiksi kommentoida keskeneräisiä leikkausversioita, sillä usein korjausehdotukset voivat olla asioita, mitä leikkaaja itsekkin tietää tarpeelliseksi muokata. Läsnäolo jälkitöissä vaihtelee projektien mukaisesti, mutta tarpeeton niskaan hengittäminen ei Suhosen mukaan ole toimiva keino paremman lopputuloksen aikaansaamiseksi.

Suhosella on omat esteettiset mieltymyksensä ja vahva näkemys, jotka luovat tietyt ennakkoodotukset videoteosten suhteen. Hän kertoi edelleen sanat, mitkä kuuli aikoinaan omalta mentoriltaan: *“What’s in front of the lense, is all that matters.”*⁶ Eli jos kameran edessä on jotain kiinnostavaa, ei voi mennä täysin vikaan – taitava tekijä löytää kohteesta olennaisen, oli työvaihe tai videon tyyli mikä tahansa. Leikkaajana toivoisin, että useammalla ohjaajalla olisi vastaava luottamus tekijöihinsä ja omaan teokseen: jos tarina, tuote tai tapahtuma on vahva, ei elokuvantekijä voi sitä pilata. Suhonen panostaakin videotuotannoissa ennen kaikkea alkutuotantoon – sovitaan yhteiset visiot, yksityiskohdat, työskentelyjärjestykseen liittyvät asiat, tekniset toiveet ja mahdolliset yhteistyökumppanit. Kun yhteinen sävel on selvä, voi vastuun antaa luottavaisin mielin eteenpäin.

⁶ Paola Suhonen. 23.3.2020

KOMMUNIKOINTIVÄLINEET

Sähköposti ja keskustelualustat

Perinteinen sähköposti on hyvä ja selkeä kommunikointiväline, myös minun suosikkini. Etenkin projekteissa, joissa pitää olla yhteydessä useampaan henkilöön, sähköposti toimii parhaiten. Kaikki keskusteluun osallistuvat näkevät samat viestit ja heillä on yhtäläinen mahdollisuus liittyä keskusteluun. Vanhat keskustelut on helppo löytää pitämällä sähköpostin otsikot oikein nimettynä. Sähköpostin kautta voi lähettää myös pieniä tiedostoja ja linkkejä suurempiin tiedostoihin.

Jotkut yritykset käyttävät pikaviestipohjaisia ohjelmia keskustelualustoina. Myös nämä ajavat asiansa viestintävälineinä, mutta kun alusta näyttää vapaa-ajan *chat*-tyyppiseltä keskustelulta, sinne helposti kirjoittaa pienemmällä kynnyksellä kuin sähköpostiin. Chat-keskustelut voivat helposti täyttyä kiitauksista ja kommenteista, jotka eivät välttämättä ole oleellisia ilmoituksia. Sähköposteihin kirjoitetaan pidempiä viestejä ja kerrotaan kaikki ajankohtaiset projektia koskevat tiedot vaikka päivän päätteeksi tai kun se on muuten aiheellista. Chat-keskusteluissa ilmoitusluontoiset asiat tulevat pitkin päivää. Esimerkiksi graafikoiden näkökulmasta tällainen on varmasti sopiva viestintäalusta, sillä he tekevät leikkaajiin nähden enemmän yhteistyötä keskenään ja uudet versiot ja ehdotukset valmistuvat nopeammin jaettavaksi. Leikkaajalle taas jatkuva viestien ilmestyminen ja oleellisen tiedon haravoiminen viestimassasta hidastavat työtä ja keskeyttävät hyvän *flow*n.

Myös korjausehdotukset on selkeintä laittaa sähköpostitse tai omana viestitiedostonaan, kunhan kaikki huomiot ovat löydettävissä yhdestä ja samasta paikasta – mielellään samasta viestistä. Näin korjausehdotuksia ei tarvitse metsästellä eri viestintäkanavista loputtomien, jatkuvasti päivittyvien ilmoitusten seasta. Jotain jää varmasti tekemättä, ellei kaikki oleellinen ole löydettävissä yhdestä ja samasta paikasta. Jos työkavereilla on huono tapa olla pitämättä yhdestä viestintävälineestä kiinni ja tehtävälistan täyhteitä tulee mistä milloinkin, kannattaa itse luoda tekstitiedosto jota päivittää vastaamaan uusimpia tietoja. Tehtävälistan voi myös lähettää sähköpostitse tarkastettavaksi kaikille osallistujille ja pyytää viestiin kiittoa, mikäli korjaustarpeita vielä on.

Kaikista ikävin keskustelualusta on henkilökohtainen sosiaalinen media. Itsenäisenä työskentelijänä joutuu muutenkin asettamaan selvät rajat vapaa-ajan ja työn välille. En itse pidä siitä, että kun olen viestinyt projektista muuten sähköpostitse tai puhelimitse, saankin yhtäkkiä viestin WhatsAppiin tai Facebookiin. Sosiaalisen median kanavat varaan keskusteluun ystävien ja perheen kanssa. Niissä myös huomaa, jos on ollut paikalla, muttei reagoi viesteihin – eikä aktiivisuuden käyttäminen ole hyväksi kenellekään. Olen asettanut itselleni sosiaalisen median päivittäisrajoitukset, jotta aika ei vierähdä vapaa-ajan keskusteluissa. Olen jättänyt työhön liittyvät viestintäkanavat laskematta rajoitukseen mukaan, jotta voin keskittyä töihin huoletta. Mikä sen

inhottavampaa, kuin käyttää vähäinen sosiaalisen median vapaa-aikansa työasioihin.

5.2.2 Puhelut

Varmasti yksi nopeimmista kommunikaation tavoista etätyössä ovat puhelut. Kun mukana on myös äänenpaino, saa asiakkaan mielipiteistä enemmän selvyttä. Puheluitakin on erilaisia: on perinteisiä äänipuheluita niin kännykällä kuin tietokoneella soitettuina sekä videopuheluita, joissa voidaan joko jakaa näyttö toiselle osapuolelle tai vaihtoehtoisesti nähdä toisen kasvot ja siten hyödyntää myös elekieli. Ääni- ja videopuheluita voidaan soittaa myös isoille ryhmille.

Kuten sanoin, puheluissa ehdoton etuus on saada nopeasti tietoon toivotut asiat. Molemmat keskustelun osapuolet tietävät, että toinen on ainakin ollut paikalla yhteisistä asioista puhuttaessa. Onkin sitten asia erikseen, keskittykö toinen osapuoli käsillä olevaan asiaan tai millaiset muistiinpanomahdollisuudet ovat. Puheluissa huono puoli onkin, että keskustelut eivät tallennu mihinkään ja jos tulee väärinymmärryksiä, sovittuja asioita ei voi tarkistaa mistään. Pahimmillaan tämä voi johtaa epäselvyyksiin sopimusasioissa. Tietysti puheluita voi tallentaa, mutta se ei välttämättä ole helpoin mahdollinen keino palata aikaisempiin keskusteluihin löytääkseen sovitut asiat. Videopuhelut, joissa oman näyttönsä voi jakaa toiselle osapuolelle, ovat käteviä. Silloin kaikki tietävät mistä puhutaan, mutta tässäkin tapauksessa pitäisi pystyä keskittymään niin auditiiviseen kuin visuaaliseen viestiin, jonka vuoksi keskittyminen kattavien muistiinpanojen kirjoittamiseen ei ole helppoa.

Itse olen huomannut, että puhelinkeskustelut ovat erityisen hyviä, jos työtahti on kova ja haluaa varmistaa, että asiakas varmasti kuulee asian. Jos halutut asiat on helpompi kertoa puhumalla, kannattaa suosiolla soittaa mieluummin kuin kiteyttää tiedot sähköpostiin, tällaisia asioita voi olla muun muassa tarkennusta vaativat korjaukset tai aivoriihi. Aivoriihessä oleellista on ideoiden heittäily ilman turhia estoja ja muiden osallistujien vastakaiku, kirjoittaessa saattaa sensuroida ajatuksiaan ja vastavuoroinen pallottelu ei onnistu sähköpostitse. Lainatakseni Janne Vartian sanoja: *“Kirjoitettu meili tappaa luovuuden. Yksinkertaista.”*⁷

Osa asiakkaista haluaa mieluummin puhua tekniset ja yksityiskohtaiset kommentit läpi ja tätä varten kannattaakin miettiä, mikä on itselle toimivin tapa kirjoittaa muistiin kaikki tärkeät asiat. Itse kirjoitan tekstinkäsittelyohjelmaan oleellisimmat asiat ylös puhelun aikana. Kun kyse on leikkaukseen liittyvistä korjaus ehdotuksista, avaan aikajanan ja kirjaan asiat ylös markkereilla jo valmiiksi oikeaan kohtaan. Joskus minulla ja ohjaajalla kävi ikävä väärinkäsitys, kun puhuimme useaan otteeseen eri kohdasta ja kummallakaan ei käynyt mielessäkään, että kyseessä voisi olla ristiinpuhuminen. Onneksi tilanne lopulta ratkesi ja yhteisymmärrys löytyi.

Siinä missä itse seuran muotivideoissa kuvauksellisia seikkoja, asiakkaani – vaatesuunnittelija – katsoo vaatteiden istuvuutta kuvissa. Ihmiset keskittyvät eri asiaan videoissa. Näissä tilanteissa on välillä hyvä varmistaa, että kaikki osapuolet puhuvat samasta kuvasta. Jos aikakoodia pystyy

⁷ Janne Vartia. 8.3.2020

käyttämään hyväksi, se on myös toimiva tapa varmistaa asia. Joissain tilanteissa voi kuitenkin olla, ettei juuri se uusin versio lähdekään leikkausohjelmassa ajallisesti samasta kohtaa kuin katseluversio ja asiakas ei tätä tiedä. Olen myös joskus tehnyt virheen ja poistanut kuvia ja viilannut leikkauskohtia sitä mukaan kun asiakas kommentoi. Se kuitenkin muuttaa videon sisäisiä kestoja, ellei erikseen halua jättää tyhjiä välejä aikajanalle kommentoinnin ajaksi. Jos kommentteja on vain muutamia, kannattaa aina puhelun päätteeksi varmistaa, että olet saanut kaiken ylös. Etäleikatessa joutuu helposti versioiden jatkuvaan muunteluun, kun lopullista ei lyöä lukkoon asiakkaan istuessa vieressä. Tähän on syytä varautua henkisesti.

5.2.3 Kasvokkain kommunikointi

Vaikka työskentelisi suurimmilta osin etänä, voi välillä olla hyvä piipahtaa toimistolla ja nähdä työkaverit kasvotusten. Kommunikointi on ehdottomasti helpointa kasvokkain ja usein tuntuukin, että juuri nämä toimistopäivät ovat todella tehokkaita, vaikka kyseessä olisikin vain muutaman tunnin läpikatselu ja kommentointi. Paikan päällä käyminen luo luottamuksellisen ilmapiirin ja silloin huomaa hyvin, tekevätkö kaikki samaa projektia. Jos visiitteihin on mahdollisuus edes muutaman kerran projektin aikana, se helpottaa omaa työskentelyä.

Toimistolla työskentelyn huonoihin puoliin kuuluvat esimerkiksi matka-ajat, kannettavan työpisteen kuljetus, mahdollisesti huono työergonomia ja ympärillä oleva hälinä. Jos toimisto ei ole aivan kulman takana, matkaan voi mennä toipumisaikoiheen puolikas tai kokonainen työpäivä, jonka aikana olisit kotitoimistolta tai viereisestä etätyötilasta käsin tehnyt huomattavasti tehokkaammin töitä.

Koska käsittelen kommunikaatiota, on alleviivattava, kuinka paljon paremmin yhteisymmärryksen saa hankittua kasvokkain keskustelemalla kuin muilla viestintävälineillä. Silloin on mahdollista tarkentaa näkemyksiään, katsoa yhdessä kohtauksia ja tietää varmasti puhuvansa samasta asiasta. Kun osapuolet kommunikoivat uutta projektia aloittaessaan kasvokkain, he saavat luottamuksen siihen, että tekevät samaa projektia. Myös viimeistely nopeutuu huomattavasti, kun sen tekee yhdessä asiakkaan kanssa. Jos selkeiden välietappien tai ongelmakohtien kohdalla voi istua muutaman tunnin yhdessä asiakkaan kanssa, sen parempi.

6.

MAHDOLLISUUKSIEN TYÖSKENTELYMETODI

Tämä luvun olin suunnitellut kirjoittavani Norjan vuoristossa, koska uskon sen olevan minulle täydellinen ympäristö etäleikkaamiseen. Aamut olisin kirjoittanut, illat leikannut ja päivät seikkaillut vuoristossa ja antanut mielen vaeltaa. Valitettavasti jouduin perumaan matkan, sillä maailmalla vallitsee koronaviruksen aiheuttama kriisi, jonka vuoksi niin Norjassa kuin Suomessakin kaikkia kehoitetaan pysymään kotona.

Valmiuslain aktivoituessa huomasin ympärilläni lukuisia ihmisiä, jotka yhtäkkiä päätyivät etätöihin – leikkaajia ja monien muiden alojen edustajia. He huokailevat, kun eivät saa töitä edistettyä kuten toimistolla ja pelkäävät ahdistuvansa neljän seinän sisällä. Oma tilanteeni ei eroa huomattavasti tavallisesta arjestani. Koronaviruksen aiheuttama tilanne, jossa kaikki joutuvat miettimään uudestaan omia työkuviotansa, tuo etätöiden aivan uudella tavalla esille: lähes kuka tahansa voi joutua tekemään töitä kotoa käsin. Se, että sopeutuu etätöihin, voi olla jopa mahdollisuus pitää työpaikkansa. Ennen se oli suurimmaksi osaksi vapautta tehdä töitä joustavasti, nyt se on suositeltava metodi. Ymmärrän vasta nyt, että etätö on taito, joka ei ole kaikille itsestäänselvyys. Se on taito, jonka voi opetella ajan kanssa ja itseään kuuntelemalla. Uskon, että moni toivoisi tällä hetkellä osaavansa tehdä töitä paremmin etänä – ja antaneensa jo aikaisemmin mahdollisuuden tälle metodille.

Tähän lukuun olen haastatellut etäleikkaajia, osaa materiaalista on referoitu jo aiemminkin. Olen oppinut huomioiden kautta paljon uutta, jota en ole välttämättä omassa työssäni tullut ajatelleeksi. Tämä luku alleviivaa, kuinka monipuolista leikkaaja työ voi olla ja miten yksilöllistä etätö kullekin on. Haastattelin Heli Sainiota, joka on luonut itselleen kotioloihin täydellisen etätötilan, lisäksi

harrastepohjalta ammattitason mainos- ja musiikkivideoleikkaajaksi noussutta Janne Vartiaa, joka työskentelee paljon ulkomailla, sekä Georgius Misjuraa, Virosta käsin toimivan monikansallisen tuotantoyhtiö Vita Picturan leikkaajaa ja toimitusjohtajaa. Heidän lisäksi sain elokuvaleikkaaja Harri Ylöseltä tietoa suurten elokuvatuotantojen turvakäytännöistä.

6.1

ETÄTYÖN PARHAAT PUOLET

Janne Vartian työt eivät ole lukkiutuneet mihinkään sijaintiin ja hän on jatkuvasti liikkeellä uusissa kohteissa ympäri maailman – tämä jo kertoo sen, ettei leikkaajan tarvitse asuttautua yksin pimennysverhoilla varustettuun edittiin. Työhuonettaan hän vuokraa tarvittaessa leikkaajien käyttöön. Toisaalta Vartia myös huomauttaa, että omasta editistä käsin voi työskennellä maailmanlaajuisesti. Sijainnilla ei yksinkertaisesti ole enää väliä.

Heli Sainio tekee toistaiseksi töitä vielä kotoa käsin ja rakastaa etäleikkaamista ja sen tuomia hyviä puolia. Hänellä on ehdoton työrauha ja tilaa luovuudelle. Jos työ tuntuu jumittavan, hän voi vapaasti pitää tauon ja lähteä koiran kanssa kävelylle. Aikataulut saa suunniteltua itsenäisesti ja tärkeintä on, että sovittu määrä töitä tulee tehtyä päivässä. Omat aikataulut antavat joustavuutta leikata silloin kun parhaalta tuntuu ja keskittää luova työ tuotteliaisiin työtunteihin. Aikaa jää enemmän myös perheelle, kun työmatkoihin ei kulu aikaa. Sainio myöntää toisinaan antavansa itselleen vapauden leikata pyjamassa ja villasukissa. Hän tekee töitä suurien materiaalmäärien kanssa ja odottaa siksi innolla etätyön murrosta, jotta eksoottisiinkin maailman kolkkiin saataisiin toimivat internetyhteydet, pilvipalvelut ja materiaalien toimittaminen olisi sujuvaa. Näin myös hän voisi matkustaa aurinkorannoille leikkaamaan kuten Vartia. Misjura kertoo, että kun leikkamiseen samassa tilassa rutinoituu, työstä tulee urautunutta, vaikka kyseessä pitäisi olla luova työvaihe. Tämän vuoksi leikkaajan on hyvä voida vaikuttaa sijaintiinsa ja valita omaa luovuutta edistävä ympäristö.

Georgius Misjura kertoo, että etätyön parhaisiin puoliin kuuluvat myös uudet ihmissuhteet, sillä liikkuminen mahdollistaa tutustumisen toisiin leikkaajiin ja ammattikuntiin. Uudet ystävyys- ja työsuhteet voivat parhaassa tapauksessa poikia lisää projekteja. Vaikka Misjura pitää sosiaalisuutta tärkeänä osana leikkausprosessia, hän allekirjoittaa sen, että editointiin tarvittavan tunnetilan saa parhaiten yksin työskennellessä. Myös Vartia oli tästä samaa mieltä: yksin leikatessa on varaa antaa aikaa luovuudelle ja myös mahdollisille teknisille vaiheille, tällaista ei välttämättä tapahdu ohjaajan istuessa vieressä.

6.1.1

Etäleikkauksen tulevaisuus

Sainio muistelee työuransa alkuvaiheita, kun käsillä oli siirtymävaihe beta-editeistä digitaalisiin työpisteisiin. Leikkaajan koko työtapo mullistui. Ensimmäiset digitaaliset työpisteet olivat kalliita ja isoja koneistoja, joihin ei ollut varaa kuin muutamalla suurimmalla televiotuotantoyhtiöllä. Hyvin nopeasti edittien hinnat halpenivat ja yleistyivät myös leikkaajien kotikoneille. Suurin osa

raakamateriaalista oli nauhoilla ja vain harvoilta löytyi kotoaan nauhurit materiaalisirtoja varten, joten työ oli kaikesta huolimatta tehtävä osittain toimistoilla.

Varsinainen etäleikkaaminen mahdollistui, kun kannettavat ulkoiset kovalevyt yleistyivät ja kameratekniikka kehittyi niin, että materiaalit tallennetaan muistikorteille. Yhteyksien, pilvipalveluiden ja katseluihin tarkoitettujen alustojen kehittyminen, sekä monipuoliset heti käsillä olevat kommunikaatiokeinot vaikuttivat suuresti etätyön mahdollistumiseen. Sainio uskoo, että nyt eletään uutta murroksen aikakautta, jossa etätyö tulee olemaan tärkeässä avainroolissa. Voisi sanoa, että kaikki jälkityön ammattilaiset pystyvät jo tekemään töitä etänä. Pian tuotantoyhtiöillä ei tarvitse välttämättä olla tilaa vieviä editointiyksiköitä laitteistoineen. Etätyö säästää niin aikaa kuin rahaakin.

Georgius Misjura uskoo myös elokuva-alan olevan jatkuvasti kehittyvä ja kasvava, ja etätyön liittyvän siihen voimakkaasti. Taitavat etäleikkaajat pysyvät kehityksen aallossa mukana. Etätyö tulee olemaan trendikäs ilmiö myös sen takia, että tekniikka niin sallii. On mahdollista, että etätyötä tehdään nyt, koska se on pinnalla oleva työmetodi, mutta se ei välttämättä palvele aina lopputulosta. Misjura muistuttaa, että kaikki elokuvat on leikannut joku ihminen ja ihmiset inspiroivat toisiansa ryhmätyössä. Myös Sainio alleviivaa kultaisen keskitien tärkeyttä, jossa yksin työskentelyä pitää tasapainottaa sosiaalisella kanssakäymisellä. Leikkaaminen tapahtuu suurimmaksi osaksi yksin, mutta se on myös sosiaalista kanssakäymistä muiden työryhmäläisen kanssa ja sitä ei pidä unohtaa tulevaisuudessa, vaikka etätyöstä tulisikin nykyistä suurempi ilmiö. Sainio uskoo koronaviruksen aiheuttaman pandemian vaikuttavan osiltaan myös etätyön kehittymiseen ja uusien innovaatioiden syntyyn.

6.2

ETÄTYÖN HAASTEET

Etätyön haasteiksi sekä Vartia että Sainio mainitsivat heikot yhteydet. Sainion työssä materiaalit vievät paljon tilaa ja ovat raskaita ladattavia ja se vie myös paljon energiaa leikkaajalta. Vartia mainitsee ongelmaksi etenkin ulkomailla huonon internetin. Matkustaessa töiden luokse hän pystyy ilmoittamaan tarpeensa editin suhteen ja tällä listalla ensimmäisten joukossa on hyvä internetyhteys, jonka tuottaja käy etukäteen selvittämässä.

Sainio mainitsee myös kommunikaatiohaasteiden hankaloittavan isoja projekteja. Esimerkiksi televisiosarjoissa leikkaajan on oltava selvillä muista jaksoista, jotta tyylilajit pysyvät yhtenäisinä leikkaajasta riippumatta. Näissä tapauksissa pelkkä etäkommunikointi ei aina riitä, sillä valinnoista pitää käydä luovaa ja mielipidepainotteista keskustelua.

Myös Misjura mainitsee kommunikoinnin haasteeksi, mutta pitää suurempana ongelmana yksinäisyyttä. Hän on leikkaajana sosiaalinen ja saa energiaa muista luovista ihmisistä, hän rakastaa töidensä näyttämistä ja kuulla mielipiteitä muilta. Tämän vuoksi hän jakaakin etätyön vuoroihin, jotta yksin työskentelyä ei ole liian pitkään – esimerkiksi aamupäivä etänä, iltapäivä

toimistolla. Sosiaalisten tarpeiden tarve on kuitenkin yksilöllistä ja omaa tasapainoista etäleikkausmetodia etsiessä kannattaa huomioida, ettei kaikille välttämättä sovi jokapäiväinen etätyö. Sama pätee kommunikointiin: toiselle viestittely voi olla luonnollinen tapa olla yhteydessä ja silloin voi kyetä lukemaan myös rivien välistä enemmän tunnetiloja kuin leikkaaja, joka on tottunut kasvokkain kommunikointiin. Kultaisen keskitien löytäminen on kiinni myös siitä, minkä tyylistä projektia leikkaa. Välillä lyhyt mainos voi olla helpointa tehdä asiakkaan kanssa yhdessä, toisessa tapauksessa sen saa nopeimmin yksin hoidettua. Misjuran kokemuksen mukaan pitkää elokuvaa leikatessa on hyvä olla ohjaaja vierellä, mutta todistettu on myös, että massiivisia projekteja voi tehdä yksin kotoa käsin, kuten Sainion esimerkki osoittaa.

6.2.1

Kansainvälinen etäleikkaaminen

Ulkomailla ja ulkomaille työskentely on yksi etätyön vahvuuksista, mutta siinä on myös haasteensa. Yksi päällimmäisistä avainajatuksista tämän opinnäytteen kirjoittamiseen oli se, että halusin oppia enemmän etäleikkaamisesta, jotta voisin laajentaa asiakaskuntaani ulkomaille ja päästä myös itse pois kotieditistä maailmalle. Varsinaisen inspiraation sain, kun eräs asiakkaani ehdotti, että laittaisimme toimimaan järjestelmän, jossa hän tuotantoyhtiönsä kanssa tuottaa materiaalia Yhdysvalloissa ja lähettää päivän päätteeksi ne minulle. Saisin hyvää leikkausaikaa kokonaisen päivän ja kun he aamulla heräävät, heillä olisi jo jotain nähtävillä. Jos he käyttäisivät paikallista leikkaajaa, se tulisi huomattavasti kalliimmaksi tai hitaammaksi, koska he joutuisivat pyytämään tätä työskentelemään yöllä tai muuten versio olisi vasta vuorokauden päästä nähtävillä. Olen ollut positiivisesti yllättynyt aikavyöhykkeiden yli työskentelemisestä, sillä esimerkiksi Ruotsiin Suomesta käsin somevideota leikatessani huomasin saaneeni yhden ylimääräisen tunnin käyttööni. Ulkomaille työskentelyn haasteista osaavat kertoa tarkemmin Janne Vartia ja Georgius Misjura, koska heille se on arkea.

Misjura kertoo itse rakastavansa eri aikavyöhykkeiden ylitse työskentelyä – myös sen haasteita. Kansainvälinen etätyö tuo miellyttävää jännitystä työhön ja eroaa arjesta. Usein törmää ongelmiin, joita harvemmin kohtaa, mutta joista oppii ja kehittyy. Projektien parissa oppii myös uusista kulttuureista ja toimintatavoista. Toisinaan saattaa tulla haasteita kielimuurin kanssa, mutta tämän tyyppisistäkin ongelmista on aina selvitty kommunikoimalla mahdollisimman selkeästi ja varmistamalla epäselvät asiat. Suurimmaksi ongelmaksi Misjura kokee unirytmien muutoksen. Hän itse kykenee siihen hyvin, mutta kaikki eivät kestä väsymystä ja sen tuomaa painetta.

Vartia kertoo mielenkiintoisesta musiikkivideoprojektista, jossa työskenneltiin hyvin monessa eri paikassa pelkästään jälkitöissä. Hän matkusti itse Los Angelesiin leikkaamaan, VFX tehtiin Ranskassa, äänisuunnittelu Suomessa, värimääritys Ruotsissa, kuvista poistettiin yksityiskohtia Intiassa, Ukrainassa ja New Yorkissa tehtiin hahmojen ulkonäöllisiä korjauksia ja Portugalissa pisteäänät. Tällaisessa projektissa korostuu jälleen toimivien internetyhteyksien tärkeys. Vartian oli itse selkeintä olla ohjaajan kanssa yhteydessä kaikkiin toimipisteisiin, sillä materiaalia ja kommentteja liikkui runsaasti puolin ja toisin, jolloin välissä oleva jälkityökoordinaattori olisi ehkä vain hidastanut prosessia. Kaikki yhteistyön osapuolet työskentelivät Los Angelesin aika-

vyöhykkeen mukaan. Ohjaaja itse työskenteli siellä. Vartia kertoo, että yleensä eri aikavyöhykkeiden kanssa työskennellessä on suuri mahdollisuus epäonnistua. Etenkin Suomesta Yhdysvaltoihin materiaalia lähettäessä tiedostot tuppaavat tulemaan erikoisina aikoina työpäivän jaksottamisen kannalta. Vartia kokee aikavyöhykkeiden yli työskentelyn haasteellisenä, mutta muisteli myös, että Sri Lankasta Los Angelesiin leikatessa aikaerosta oli hyötyä. Hän kokee eri ajat haasteelliseksi, sillä ne tulisi jatkuvasti pitää mielessä ja tällöin myös suunnittelua vaaditaan enemmän.

Valitettava totuus on, että suuren budjetin elokuvien toteutuksessa leikkaaja ei voi työskennellä etänä missä haluaa, ja tästä Dome Karukosken ohjaama Tolkien-elokuva on hyvä esimerkki. Haastattelin aihetta varten elokuvaleikkaaja Harri Ylöstä, joka leikkasi kyseisen elokuvan. Hän kertoo, että projektissa oli erittäin tarkat turvakäytännöt, jotka tekivät etätyöstä käytännössä mahdotonta. Turvakäytännöt vaihtelevat projekti- ja tuotantoyhtiö-kohtaisesti, ja ovat suhteutettuna budjettiin – tässä tapauksessa kyseessä oli suuren budjetin kansainvälinen elokuvatuotanto.

Tuotantoyhtiöillä ei ole omia leikkaushuoneita vaan he luottavat jälkituotantoon erikoistuneisiin taloihin, jossa turvaluokitus on oletusarvoisesti riittävä. Ylösen valitsemassa suomalaisessa jälkituotantotalossa oli turvaluokitus toisen kansainvälisesti suuren elokuvayhtiön vaatimuksiin, mutta tätä projektia varten se ei riittänyt. Jo hyvissä ajoin ennen leikkauksen aloittamista Yhdysvalloista lennätettiin turvallisuudesta vastaava henkilö tarkistamaan huoneen: tilaan asennettiin henkilökohtaisilla avaimilla toimivat sähkölukot oviin ja turvakamerat, jotka vartioivat ovea ja kovalevyjä – kaikki tieto lukoista ja kameroista tallentui jälkituotantoyhtiöstä ulkopuoliselle levyille. Samanlaiset turvajärjestelmät asennettiin myös assistentin edittiin.

Koneet joilla leikattiin, eivät saaneet olla yhteydessä internettiin – tällä toimella vältettiin vuotoja – mikäli työkoneeseen haluttiin siirtää materiaalia, se piti hakea toisella tietokoneella ja viedä keskuskovalevyjärjestelmän kautta, jolloin turvakamera tallensi kaiken tapahtuman. Kovalevyt olivat suojattuja jo kuvauksissa, mutta sitäkin tarkemmin leikkausvaiheessa – jos kovalevy päätyisi väärin käsiin, sitä ei saisi murrettua auki. Ylönen ei saanut ottaa materiaalia mukaansa – paitsi projektitiedoston – sillä se ei yksinään ilman mediaa kertoisi mitään teoksesta ja varmuuskopio leikkauksesta on aivan yhtälailla projektin turvaamista kuin vuotojen estäminenkin. Vesileimoilla suojeltiin käsikirjoituksia ja katseluversioita.

Ylönen uskoo, että tämän tasoiset turvakäytännöt johtuvat osittain myös siitä, että samaan aikaan toisessa suuressa tuotannossa kerrottiin materiaalia vuotaneen hakkereiden käsiin. Luonnollisesti tällaiset vuodot tulevat kalliiksi tuotantoyhtiöille ja mikäli virheen tehnyt henkilö löydetään, on hänen korvausvelvollisuutensa suhteutettu tuotantoyhtiön taloudelliseen tappioon – yksityishenkilölle summat voivat olla sellaisia, ettei niitä koskaan saa maksettua. Ylösen mukaan Suomessa turvakäytäntöjen suhteen mennään vielä löysin rantein, mutta muutokseen ei tarvita kuin yksi isompi vuoto, jolloin vähintäänkin vesileimat tulevat käyttöön.

Turvallisuusluokitukset ovat tuotantoyhtiön määrittelemiä, joten kaikissa kansainvälisissä

elokuvatuotannoissa ei välttämättä ole vastaavanlaiset turvasäädökset – joissain tapauksissa voi olla jopa mahdollista saada työhuoneelleen tarvittava turvaluokitus. Mitä suurempi tuotannon budjetti on, sitä todennäköisemmin materiaali turvataan. Etäleikkaajan on huomioitava, että mikäli pyrkii tämän kokoluokan elokuvateollisuuteen mukaan, ei etätyö ole enää samanlaista kuin pienemmissä tuotannoissa.

6.3

VINKKEJÄ ETÄTYÖHÖN

Mielestäni aina voi kehittyä paremmaksi etäleikkaajaksi. Jokaisella etätyöntekijällä on omat tapansa saada itsenäinen työ toimimaan, kommunikoida asiakkaidensa kanssa ja löytää omia tarpeitaan vastaava työpiste. Usein etäleikkaajien kanssa keskustellessa täydennämme toinen toisiamme, sillä tietyt tavat ovat syystäkin yleisessä käytössä. Näistä keskusteluista kuitenkin oppii aina jotain uutta: jokin uusi tapa tehdä asioita, jota ei ole vielä huomannut kokeilla tai jokin uusi informaatio aiheesta, jonka pariin ei ole vielä eksynyt. Tämä koko opinnäytetyö on täynnä minun henkilökohtaisia neuvojani etäleikkaamiseen ja tärkeimpänä niistä on, että etätyötä ei opi kuin harjoittelemalla ja itseään kuuntelemalla. Tässä koottuna vinkit haastattelemltani etäleikkaajilta:

- Lähes kaiken jälkityön voi nykyisin hoitaa etänä, se on järjestelykysymys.
- Aloita päiväsi ilman sosiaalista mediaa ja käytä sen sijaan aika johonkin luovaan tai muuhun sinulle tärkeään asiaan. Älä anna luovuuden mennä hukkaan täyttämällä mieltäsi heti ulkoisilla ärsykkeillä.
- Ota tekniikka haltuun ja käytä sitä järkevästi, älä hukuta itseäsi teknisiin asioihin.
- Ole aina tavoitettavissa.
- Mukavuusalue ei ruoki luovaa ilmapiiriä.
- Etäleikatessa tärkeintä on tehdä vaikutus asiakkaaseen heti alussa: kaksi ensimmäistä versiota ovat tärkeimmät. Työpanoksen on oltava 200%, jotta voit todistaa tekeväsi parempaa työtä etänä kuin toimistolta käsin. Lähtökohtainen ajatus on, että etätyö on hankalaa. Älä anna sen olla.
- Käänä oma sisäinen kellosi asiakkaan mukaan, ole valmis tinkimään omasta rytmistäsi. Etäleikkaajan on tärkeää olla joustava muun työryhmän tarpeiden mukaan.
- Huomioi työpisteelläsi, että jotain voi hajota: hanki tarpeeksi kovalevyjä varmuuskopiointiin ja useampi kortinlukija, hiiri, shuttle ynnä muut.
- Käytä aikasi viisaasti ja tehokkaasti, jaa työt osioihin.

7.

OMAKOHTAINEN KOKEMUS

Tässä luvussa käsittelen muutamaa hyvin erilaista etätöyöprojektia. Jokaisesta valitsemastani projektissa on jokin olennainen näkökulma: työskentely ulkomailla, henkisesti raskas projekti tai monimuotoinen etätö. Töiden avulla olen kasvanut paljon leikkaajana ja oppinut ymmärtämään millainen on minulle ihanteellinen fyysinen ja henkinen ympäristö tehdä töitä etänä. Nämä projektit ovat vain muutama hyvä esimerkki niistä kaikista töistä, jotka ovat inspiroineet minua jatkamaan unelmien tavoittelua leikkaajana ja tutkimaan etäleikkaamista työmetodinä. Juuri tällaisia projekteja haluan ehdottomasti päästä tekemään lisää.

7.1

PAIKALLA, ETÄNÄ JA HYVIN ETÄNÄ

Ohjaaja AJ Annila otti minut leikkaavaksi assistenttikseen fiktiiviseen televisiosarjaan nimeltä Nyrkki. Tehtäväni oli leikata kohtauksia ja jaksoja kuvausten jälkeen ennen kuin pääleikkaaja aloitti työnsä. Työni avulla voitiin esimerkiksi tarkistaa, ettei taistelu- tai muista kohtauksista puutu kuvia ja samalla jaksoista saatiin arvioitu kesto levittäjälle. Leikkasin projektia itsenäisesti ohjaajan työhuoneella, jossa lisäksi leikkasimme suurin piirtein kerran viikossa kahdestaan. Siinä vaiheessa työ ei vielä poikennut leikkaajalle tyypillisestä työtavasta. Kommentoinnit ja seuraavat vaiheet käytiin läpi kasvotusten ohjaajan kanssa, mutta muuten kommunikaatio tapahtui tekstiviestitse ja sähköpostilla.

Työhuoneella työskentely mahdollisti aivan toisenlaisen rutiinin kuin kotoa käsin töitä tehdessä. Kävin joka kerta työhuoneelle mennessäni viereisellä kuntosalilla ennen töitä ja pidin sopivan

mittaisia ruokataukoja. Vaikka kotona leikatessa pitää myös pitkiä ruokataukoja, silloin tulee harvemmin lähdettyä ulos syömään poistuaakseen työpisteen läheisyydestä. Toisinaan kehtasin jopa pitää vartin ruokalevonkin työhuoneella, vaikka tekisin sen kotona poikkeuksetta. Se taisi olla ensimmäinen talvi, kun huomasin ettei kaamosaika vaikuttanut mielialaani. Heräsin toisinaan jopa neljältä tai viideltä aamuyöstä käydäkseni salilla ja ollakseni seitsemältä työhuoneella. Aurinko nousi sopivasti ruokatunnin alkaessa.

Tämän projektin kohdalla keskityn kuitenkin kertomaan poikkeuksellisista päivistä ja työstä, jota en tehnyt työhuoneella. Työhuoneella ei toiminut netti ja jouduin käyttämään onnetonta puhelimeni yhteyttä, joka ei sekään suostunut lähettämään tiedostoja odottamisen arvoisessa ajassa. Ongelma tämä harvemmin oli, sillä kannoin useimmiten kovalevyjä ja kannettavaa tietokonetta mukani ja pystyin lähettämään tiedostot illalla kotoa käsin. Kerran kuitenkin toimiva nettiyhteys olisi ollut välttämätön: teimme työryhmää varten trailerin siihen asti kuvatusta materiaalista. Koko video tehtiin vain kahdessa päivässä, mukaan lukien äänityöt. Siispä otin työhuoneella version ulos ohjelmasta ja kipitin lähistölle kauppakeskukseen Redin Olohuoneelle lähettämään tiedostot äänisuunnittelijalle, joka jo kuumotteli minulta materiaalia. Olohuone on Redin kauppakeskuksessa sijaitseva tila, jossa voi viettää aikaa, tehdä töitä ja syödä vaikka omia eväitä – siellä on tietysti myös toimiva Wi-Fi-yhteys. Loistava keksintö tällaisia tilanteita varten! Tekeväälle sattuu, etenkin kiireessä. Olin unohtanut laittaa erään tietyn halutun asetuksen päälle ja exportit piti tehdä uudestaan. Tässä kohtaa olin jo kuitenkin ehtinyt kuntosalille ja koska exportilla oli kiire, ei ollut muuta vaihtoehtoa kuin etsiä sopiva nurkka pukuhuoneesta ja laittaa editti kasaan. Leikkasin projektin kokonaan kannettavallani ja kovalevy oli onneksi suhteellisen kevyt, joten se mahdollisti joustavuuden. Tämäkin on etäleikkaajan vapautta siirtää työpisteensä omien menojensa mukaan.

Ollessani viimeistä kuukautta töissä Nyrkissä, pääsin kokemaan jotakin etäleikkaajan kannalta todella innostavaa. Lähdin nimittäin Kanariansaarille töihin, kun ohjaaja siirtyi jo seuraavan sarjansa kuvauksiin. Reissu pidentyi, sillä lähdin ensin Norjaan edustamaan leikkaamaani lyhytelokuvaa festivaaleille, sieltä lensin Las Palmasiin ja sieltä vielä luokkaretkelle Lontooseen. Jokainen kohde oli etäleikkaamisen kannalta mielenkiintoinen kokemus. Aloitetaan kuitenkin siitä, mitä tapahtui ennen matkaa. Tapasin Nyrkin pääleikkaajan ja vaihdoimme materiaaleja niin, että hänellä oli uusin projektitiedosto ja minä sain loputkin materiaalit. Tämä oli jännittävää siinä mielessä, että oli vaikea tarkistaa että minulla varmasti oli kaikki materiaalit. Matkalla Wi-Fi-yhteyksistä ei aina ole varmuutta ja jos kokonaisia kansioita puuttuu, niitä voi olla mahdoton enää saada. Varmistuskopiointi oli erityisen tärkeää, sillä matkustaessa voi tapahtua mitä vain – minut voidaan ryöstää tai kovalevy voi hajota. Ennen reissua aloitin viimeisen jakson leikkaamisen, jotta voisimme viimeistellä sitä ohjaajan kanssa Kanarialla.

Norjassa asuin pienessä kaupungissa vuoren juurella. Rakastan vaeltamista, joten sijainnin olisi voinut kuvitella olevan haasteellinen paikka leikata – toisin kävi. Aamuisin hyvän aamupalan jälkeen lähdin vuorelle seikkailemaan, päiväpatikoinnin jälkeen en edes fyysisesti jaksanut harrastaa muita aktiviteetteja, joten töille ilmestyi aikaa aivan luonnostaan. Ulkoilmamamorkista ei tullut, sillä olin ulkoillut monta tuntia. Nyrkin leikkaus eteni erittäin hyvin, jaksot vain

muodostuivat kokonaisuuksiksi kuin itsestään. Tuntui, että olin löytänyt itselleni ihanteellisen etätyöympäristön.

Las Palmasille saapuessani ehdimme nähdä ohjaajan kanssa vain kerran, ennen kuin hän lähti yllättäen käymään Suomessa. Kokonaisuudessaan leikkasimme muutaman päivän yhdessä, muuten tein töitä itsenäisesti hotellihuoneestani käsin. Suurimmaksi osin leikkasin vain iltaisin, mutta joukosta löytyi myös päiviä, jolloin poistuin hotellihuoneesta vain syödäkseni. Toisinaan kävin myös kesken työpäivän hotellin kattoterassilla ottamassa aurinkoa. Kuulostaa ihanteelliselta, mutta väitän, että Norjassa työhön keskittyminen oli helpompaa, koska kaupunki oli pienempi ja palveluita oli vähemmän. Kanarian lämmin sää houkutteli jatkuvasti lähtemään ulos. Sijainnista riippumatta uskon työtehoani kasvaneen matkalla, sillä samoja ärsykyksiä ei ollut kuin kotona olisi ja toisaalta silloin kun en leikannut, sain uusia kokemuksia.

Lontoossa minun oli tarkoitus viimeistellä projektia ja lähettää tiedostoja pääleikkaajalle. Tämä kohde ei ollut sitä varten! Hotellin Wi-Fi-yhteys ei toiminut, joten aamuihmisenä odottelin kahviloiden ulkopuolella jo ennen kuin ne aukesivat. Vilkaassa ja suuressa kaupungissa pelkäsin kalliiden laitteiden kanssa yksin liikkumista ja työpisteen kasaamista hektiseen kahvilaan. Ulkomailla on mielestäni ihanaa työskennellä, mutta tämä kolmen kohteen matka opetti, että kohteen valinnalla voi vaikuttaa työprosessiin.

7.2

REALITYÄ TODELLISIMMILLAAN

Ajatus itsestäni realityleikkaajana tuntui jostain syystä erikoiselta. Olen nähnyt itseni mainosleikkaajana, joka päivittää taitonsa ja itsensä elokuvaleikkaajaksi. Sitten on reality – tositelevisio formaatti – jonka tekemiseen on mahdotonta saada jalkaa oven väliin, ja joka poikkeaa niin mainoksista kuin elokuvistakin sisällöllisesti ja tuotannollisesti. Leikkaajat istuvat tuotantoyhtiöiden edittikopeissa vakituksissa töissä ja heidän työpäivänsä ovat kahdeksantuntisia. Formaattit ovat ennalta tarkoin suunniteltuja, eikä luovalle työlle jää tilaa. Oletukseni osoittautui vääräksi.

Eksyin elämäni ensimmäiseen tositelevisioprojektiin: Solar Republicin tuottamaan Paasosen polttaritoimisto -nimiseen ohjelmaan. Tämä oli kirjaimellinen *ex tempore* -seikkailu, sillä en usko, että minä tai tuottaja kumpikaan uskoimme minun olevan tähän projektiin oikea pelastava leikkaaja ennen tapaamistamme. Yllätimme toisemme ja itsemme sopimuksia allekirjoittaessa. Tiedostimme kuitenkin molemmat, että olin riskaabeli valinta tähän projektiin, sillä tositelevisio ei ollut minulle tuttu genre kuin katsojan näkökulmasta. Oli tullut minun tilaisuuteni laittaa jalka oven väliin ja niin myös tein. Onneksi! Kokemus oli todella opettavainen – hyvällä tavalla.

Uskomukseni siitä, että realityleikkaaja työskentelee toimistolla, oli virheellinen. Minulle kyllä tarjottiin siihen mahdollisuutta, mutta koska opiskelin samaan aikaan, en voinut sitoutua tekemään töitä tuotantoyhtiön aukioloaikojen puitteissa. Päätin leikata kotoa käsin. Työtehtäväni oli leikata yksi jakso alusta loppuun kokonaan itse ja viimeistellä kaikki loput jaksot.

Selvennykseksi sanottakoon, että olin projektin kolmas leikkaaja ja siksi työtehtäväni olivat kuten edellä kuvattu. Tämä oli hyvä tilaisuus tutustua realitytuotantoon ilman, että koko sarjan leikkaus oli harteillani. Kyseessä oli alkuperäissarjan ensimmäinen tuotantokausi, joten formaatti kehittyi leikkaajien visioiden myötä. Projektin aikana koin äärimmäisiä tunteita juuri etäleikkaamiseen liittyen, niin fyysisiä kuin henkisiäkin. Leikkimielisesti niitä voisi kutsua ammattisairauksiksi. Nyt on ihan paikallaan kyseenalaistaa, miten kymmenen vuotta pääasiassa etätyönä leikannut voi laiminlyödä hyvinvointiaan? Jokaisessa projektissa on haasteensa, tässä se oli ajanpuute sekä tarve todistaa sekä itselle että muille tiimin jäsenille, että kykenee urakkaan. Ennen kaikkea todistin itselleni kykeneväni työskentelemään tämänkaltaisissa projekteissa ja osaan siksi tulevaisuudessa ottaa rennommin – tiedän oman työni arvon, selviydyinhän tästäkin.

Tämä puolentoista kuukauden projekti aiheutti minulle fyysisiä etäleikkaajan ongelmia. Nämä ongelmat ovat yhteydessä myös psyykkiseen hyvinvointiin. Tarvitsin tätä työtä varten ison näytön, joten tein töitä pöytäkoneellani. Lisäksi kovalevyt olivat todella isoja ja painavia, joten työpisteen vaihtaminen kesken prosessin ei tullut kyseeseen. Kovalevyt osoittautuivat myöhemmin myös erittäin kovaäänisiksi ja niissä oli molemmista kirkas vilkkuva valo. Asun yksioss, joten nukun näiden pörisevien ja vilkkuvien järkäleiden kanssa samassa huoneessa. Isojen tiedostojen exportointiin tai lähettämiseen menee runsaasti aikaa, joten en aina voinut sammuttaa kovalevyjä yöksi. Tämä aiheutti nukahtamisvaikeuksia ja vakavaa unelmointia erillisestä työhuoneesta. Projektin loppuvaiheilla huomasin työpisteeni epäergonomisuuden kostautuvan. En ole koskaan osannut istua työpisteellä kuten pitäisi: selkä suorassa ja jalkapohjat lattiasa. Sen sijaan istun liian korkealla ja nojaan jaloilla tuolin renkaisiin. Toiseen sääreeni sattui etenkin levätessä. Myös reisiin alkoi sattua. Söin päivittäin tulehduskipulääkkeitä ja nukkuminen ilman niitä oli mahdotonta. Tuntui kuin lihakset yrittäisivät revetä irti luusta tai toisesta lihaksesta. Lopulta kipu levisi selän puolelle kylkiin. Ennen kuin ehdin lääkäriin, ymmärsin kivun johtuvan siitä, että jalat roikkuvat istuessa ilmassa tai siitä että jännitän säärtä säärtä tuolin rengasta vasten. Varasin lisää aikaa liikunnalle ja onneksi projekti oli loppuvaiheillaan, joten pitkiä yhtäjaksoisia työrupeamia ei enää ollut. Kivut katosivat lopulta ja tätä nykyä teen töitä jumppapallolla istuen.

Fyysisten oireiden lisäksi projektin aikana oli myös henkisiä kipuja ja heräämisiä. Kuten sanoin, minulle oli selvää, että en välttämättä ollut realityleikkaajaksi varmin mahdollinen valinta, enkä varmasti ollut ainoa kyseisessä projektissa, joka kyseenalaisti taitojani aluksi. Sain oman jaksoni mielestäni kohtuullisessa ajassa valmiiksi, mutta sen jälkeen minulle tuli yllätyksenä miten paljon muissa jaksoissa oli vielä työtä. Viimeistelyn lisäksi piti vielä lisätä selostustekstit ja nimiplanssit. Yhtäkkiä minulla oli leikkausohjelmassa auki kauden kaikki jaksot, jotka pitäisi saada äänitöihin ja värimäärittelyyn mielellään nyt heti. Aika ylittyi arvioidusta reippaasti ja aloin tuntea olevani jotenkin hidas ja samalla pilanneeni mahdollisuuteni tehdä töitä realityn parissa enää jatkossa. Projektin päätyttyä kysyin tuottajalta oliko hän tyytyväinen työskentelyyni ja hän oli – editoin kuulemma samalla tehokkuudella kuin muutkin heidän leikkaajansa. Miksi en sitten kysynyt asiasta kesken projektin ja ollut itselleni armollinen sen sijaan, että märehdin itsesäälistä? Monien projektien alussa kuulee asiakkaan muistuttavan, että aina pitää kysyä jos jokin on epäselvää. Epäselvyys ei aina liity vain talon sisäisiin sääntöihin tai formaattiin, myös omasta työpanoksesta pitää saada kysyä.

Kotoa käsin leikatessa harvemmin sattumalta törmää oikeastaan mihinkään sosiaalisiin tilanteisiin, lukuunottamatta tietenkin työ sähköposteja ja -puheluita. Ymmärsin kyllä tätä ennen itsekin, että nämä projektin parissa käytettävät viikot tulen olemaan erittäin yksinäinen. Toki projektin lomassa oli kursseja, jolloin näin opiskelukavereita, mutta sitä suuremmalla syyllä minun oli koulusta vapaina viikkoina kirittävä työmäärä kiinni. Onneksi minulla on ystäviä, jotka vastailevat aktiivisesti viesteihin. Premieren kaatuessa tai exportin venähtäessä pystyin kommunikoimaan viestien välityksellä ja jakamaan omia tuntemuksia kavereiden kanssa. Välillä havahduin katsovani jopa puolittettujen julkisia videoviestejä sosiaalisen median kanavissa. Silloin mietin, että miten sitä voi olla näin pohjalla ja riippuvainen puhelimesta. Mutta jos aikataulut eivät anna periksi lähteä useiksi tunteiksi pois työpisteen äärestä, on sosiaalinen kontakti jostakin saatava. Leikkaajan työ voi olla yksinäistä, mutta pahinta olisi, jos ei olisi ketään kenelle siitä kertoa. Minulla oli ystävät tukenani ja leikkaajakollegat ymmärsivät mistä puhun.

Kuulostaa hullujen hommalta luopua yli kuukaudeksi aktiivisesta sosiaalisesta elämästä. Mutta tottahan se on, että jos itsellä on todella tiukat aikataulut niin siihen on vaikea muiden sovittaa omiansa. Pyrin käymään kuntosalilla tai kävelyllä edes joka toinen päivä pitääkseni itseni fyysisesti kunnossa. Suurin osa ajasta meni kuitenkin neljän seinän sisällä, siinä ajassa opin tuntemaan ainakin kymmenen eri polttarisankaria kaasoineen ja bestmaneineen sen verran hyvin, että saatan hyvinkin kadulla kohdatessa tervehtiä heitä vielä vahingossa. Projekti kuitenkin edistyi huimaa vauhtia ja tekemistä riitti koko ajan. Tämä projekti ei ollut leikkauskohtien viilaamista viimeiseen asti vaan uusia tehtäviä tuli kaiken aikaa.

Samalla kun stressitasot kasvoivat uusien tehtävien myötä, sain jokaisesta suoritetusta tehtävästä jonkinlaisen euforian tunteen, jonka avulla jaksoin eteenpäin. Minusta on toisinaan ihanaakin leikkaajana lukkiutua kohtuulliseksi ajaksi vain työn pariin ja sulkea mielestä ulkomaailma. Jos työ on tehokasta, projektin äärestä havahtuessa voi tajuta edistyneensä hurjaa vauhtia. Minusta se on palkitsevaa. Työn päätyttyä palautin kovalevyt ja kotiin päästyäni olo oli toimeton ja tyhjä. Työpöytäkin näytti tyhjältä. Samalla tunsin kuitenkin helpotusta ja koin olevani onnellinen, olin erittäin tyytyväinen itseäni. Se oli ehdottomasti sellainen olo, mikä oli kaiken tuon henkisen kriiseilyn, itsepohdiskelun ja ammattiminän kehittämisen arvoinen.

7.3

ITSENÄISESTI TAPAHTUMIEN KESKIPISTEESSÄ

The Superwood Festival on taide- ja kulttuurifestivaali, joka järjestetään syksyisin Rastilassa Hotel Rantapuistossa. Tapahtumassa on paljon musiikkia, mutta myös luentoja, runonlausuntaa, elokuvia ja erilaisia työpajoja. The Superwood Festival on järjestetty nyt kolmena vuotena ja olen saanut tehdä aftermovien kaikkina näinä vuosina. Olen ollut useissa aftermovieprojekteissa mukana niin kuvaajana kuin leikkaajana, mutta The Superwood Festival eroaa kuitenkin näistä jonkin verran työskentelyn näkökulmasta.

Superwoodin parissa on ollut hienoa tehdä töitä, sillä jokainen vuosi on aivan erilainen. Ensimmäisenä vuonna tiimissäni oli lisäksi kaksi kuvaajaa, ja silloin leikkasin aftermovien dokumentinomaiseksi. Toisena vuonna tein töitä yksin ja lopputulos oli enemmän perinteisen aftermovien näköinen. Nyt kolmantena vuonna tiimissäni oli leikkausassistentti ja varsinaista leikkausta en ole vielä aloittanut. Paola Suhonen, tämän projektin asiakas antoi paljon vapauksia videon suhteen ja kommunikaatiomme oli vähäistä mutta sujuvaa. Käytimme projektissa hänen kameraansa ja sitä noutaessani katsoimme lyhyesti mitkä olivat videon kannalta tärkeimmät kohteet saada taltioitua. Festivaaliviikonloppuna keskityimme molemmat omiin työtehtäviimme, joten työskentelin myös kuvauksen suhteen todella itsenäisesti. Tapahtuman jälkeen katsoimme aikatauluja, jotta kiireellisimmät videot saataisiin heti viikonlopun jälkeen ulos.

Toissa vuonna tehdessäni yksin aftermovieta huomasin, ettei kiireisien leikkauspäivien ongelmilta välttynyt tässäkään tapauksessa. Kuvaamisen luulisi olevan sosiaalisempaa kuin leikkaamisen, sillä kuvaustilanteessa ollaan kuitenkin vuorovaikutuksessa festivaalivieraisiin ja artisteihin – he ottavat kuitenkin kontaktia kameraan, eivät minuun ihmisenä. Omasta jaksamisesta huolehtiminen oli haastavaa, koska materiaalsiirrot piti hoitaa kuvaamisen lomassa. Tauot halusin käyttää mieluiten materiaalin katsomiseen. Se olikin suurin syy, miksi viime vuodeksi pyysin leikkausassistentin mukaan. Jos kukaan ei valvo kuvattuja materiaaleja, iskee helposti epätoivo siitä onko ylipäättänsä tarpeeksi materiaalia, puhumattakaan siitä kuinka käyttökelpoista se on. Usein keksin vasta tapahtuman aikana millaisen videon tulen tekemään ja sitten kuvaan materiaalia täydentääkseni suunnitelmaani. Tänä vuonna minun oli myös huomattavasti miellyttävämpää pitää taukoja, kun tiesin projektin edistyvän samalla ja pystyin jakamaan tunteita ja kokemuksia aina materiaalsiirtojen yhteydessä. Yksin työskennellessä huomasin stressaavani paljon enemmän ja lopulta työ alkoi olla enemmän suorittamista kuin luovaa ja harkittua työskentelyä.

Muistan vielä kuinka lähdin kuvaamaan Astrid Swanin esitystä, jonka asiakas oli maininnut erityisen tärkeäksi. Olin valmiiksi todella väsynyt ja tiesin, että Swania seuraavan keikan jälkeen voisin mennä hetkeksi nukkumaan. Swanin keikalla olin eturivissä ja huone oli tupaten täynnä. Tavallisesti kuvaan kolme ensimmäistä kappaletta, mutta nyt kuvasin muutaman enemmän esityksen tärkeyden vuoksi. Heti Swanin keikan jälkeen soitti Kauriinmetsästäjät toisessa tilassa ja siellä piti olla myös ajoissa päästäkseen eturiviin, joten tein päätöksen lähteä Swanin esityksestä kesken. Kun Kauriinmetsästäjät oli kuvattu ja kasasin kameraa pois, kuulin kuinka vieressäni puhuttiin Swanin keikan viimeisen kappaleen aikana ikkunaan ilmestyneestä hevosesta. Sydän pompahti kurkkuun, kun tajusin, että olin unohtanut koko hevosen ja se olisi ehdottomasti ollut yksi erikoisimmista ohjelmanumeroista koko festivaaleilla. Itku oli lähellä. Olisi ollut todella tärkeää päästä jakamaan kokemuksiaan ja tietää jo silloin, että materiaali riittää hyvään aftermovieen, vaikka yksi hevonen sieltä puuttuikin.

Tapahtumien keskipisteessä töitä tehdessä voi törmätä henkisesti hyvinkin samanlaisiin haasteisiin kuin etätöissä. Ympärilläni on lukuisia ihmisiä, mutta olen silti aivan yksin. Yksin työskentelyssä onneksi kehittyy, nykyään osaan jo hieman rentoutua – tiedän, että aikaisempina vuosina materiaali on riittänyt, vaikka kameroita onkin vain yksi. Olen itse kuvannut ja suunnitellut

aftermovien tapahtuman aikana, joten minulla on vahva näkökulma ja siksi leikkaan teoksesta kokemustani vastaavan näköisen. On ihanaa luottaa vain omaan intuitioonsa, mutta toisaalta joutuu miettimään mikä olisi asiakkaalle mieluinen lopputulos. Olen huomannut, että luottamus asiakkaan kanssa on kehittynyt vuosien kuluessa. Asiakas antaa vapaat kädet, mikä helpottaa ja toisaalta myös vaikeuttaa työtä. Useissa muissa projekteissa asiakas haluaa olla jatkuvasti läsnä ja vaikuttaa teoksen muodostumiseen, nyt olemme usein tehneet vain yhdestä kahteen korjauskierrosta. Aluksi luottamus uudelta asiakkaalta tuntui isolta asialta ja sen sijaan, että olisin osannut ottaa siitä ilon irti, aloinkin jännittää työn esittelemistä entistä enemmän. Kun on jo kertaalleen onnistunut, itsetunto työtä kohtaan kasvaa ja on helpompi luottaa valintoihinsa yhä enemmän. Leikkausvaiheessa tämä on mielestäni hyvä ilmiö, mutta kuvausvaiheessa toivon osaavani silti jännittää, jotta olen varmasti läsnä tilanteissa ja teen ratkaisuja varman päälle, enkä luota liikaa siihen, että materiaali varmasti riittää.

8.

YHTEENVETO

8.1

ETÄTYÖ JA TAITEELLINEN VISIO

Keskustelin hyvän ystäväni ja kollegani kanssa opinnäytteeni aiheesta. Hän kyseenalaisti teorioitani ja kysyi paljon neuvoja – lähes jokaiseen kiperään kysymykseen onnistuin vastaamaan. Yksi kysymys sai minut kuitenkin pysähtymään: miten etätyö vaikuttaa taiteelliseen näkemykseen? Se oli kysymys, joka tuntui minulle – kymmenen vuotta etätöitä tehneelle – itsestäänselvyydeltä. Totta kai työympäristö vaikuttaa inspiraatioon ja intuitiivisen mielentilaan, siten myös luovaan prosessiin ja lopulliseen taiteelliseen teokseen. Mutta miten? Aloin itsekkin kyseenalaistaa asiaa. Leikkaajat tekevät aivan yhtä hyviä töitä tuotantoyhtiön editeistä käsin, mikä siis tekee etäleikkaamisesta jotenkin erilaista taiteilijan näkökulmasta? Olen selvittänyt asiaa koko opinnäytteeni ajan ja uskon, että täydennän vastausta vielä vuosia tämän jälkeenkin.

Etäleikkaaminen on yksilökohtainen asia ja tottumiskysymys. Koska etätyö on ollut minulle enemmän sääntö kuin poikkeus, päätin tarkastella kysymystä toisesta näkökulmasta: mikä tekee toimistoympäristöstä vähemmän luovan ilmapiirin? Vastaus on vapauden puute. Oma ajankäyttö ja mahdollisuus valita itselleen otollisin aika leikata vaikuttaa taiteelliseen visiooni todella paljon. Tieto siitä, että voin poistua työpisteeltä tauolle koska haluan, antaa minulle tilaa myös ajatella rauhassa. Voin pitää rehellisen vapaapäivän töistä tai tehdä kolme päivää putkeen, voin seurata intuitiotani. Mietin myös niitä hetkiä, kun torkun päiväunia hieman liian pitkään ja herään syyllisyyden tunne kurkussa, kun en ole jo leikkaamassa – se on kuitenkin pieni ikävä tunne

verrattuna siihen, kun toimistolla tuntee työkaverin katseen selässä. Entä ne tilanteet kun etsin mahdollisimman mukavan nojatuolin ja nostan jalat pöydälle pitääkseni edes viiden minuutin tauon – ei se tauolta tunnu, kun tiedän, että joku voi koska tahansa tulla huoneeseen. Minulle henkilökohtaisesti yksi pahimmista tilanteista on, kun asiakas seuraa vieressä ja teen teknisiä virheitä tai ohjelma kaatuu. Nämä kaikki työpäivät toimistolla ovat kaikesta huolimatta ihania, sosiaalisia ja saan paljon aikaan, mutta minulta puuttuu silloin vapaus vain olla, möhliä, kokeilla ja kotvia. Kotviminen – eli ajan ottaminen ajattelulle – on tutkitusti olennainen osa luovaa työtä ja inspiraation syntyä, sille on varattava tilaa prosessin aikana ja aina se ei ole toimistolla mahdollista.⁸ Työpäivät toimistoilla tuntuvat usein myös pidemmiltä ja raskaammilta kuin kotona. Etätyössä on ihanaa hävittää ajantaju, viikonpäivillä ei ole enää merkitystä. Uskon tämän auttavan myös taiteelliseen visioon, kun päivät tuntuvat kelluvan omalla painollaan – silloin pohtii ja kyseenalaistaa, inspiroituu.

Etäleikkaus on itsenäistä työtä ja siten myös osa itsenäistä elämää. Se auttaa luomaan identiteetin, sillä tällaisen työn kanssa tasapainoillessa on oltava jossain määrin tasapainoinen elämä ja siten oltava sinut itsensä kanssa. Etäleikatessa kokee erilaisia tunteita, joita joutuu käsittelemään suurimmaksi osin yksin. Teknisen ongelman sattuessa kukaan ei tule viereisestä editistä auttamaan, vaan joudut sosiaalisen kanssakäymisen sijaan käyttämään järkeä ja ongelmanratkaisukykyä. Sen sijaan, että voisit kysyä heti mielipidettä, puntaroitkin itse vaihtoehtoja. Ongelmat eivät pian tunnukaan enää niin mahdottomilta ja vastaukset tulevat mieleen kuin itsestään. Etätyö ei ehkä anna samanlaisia sosiaalisia yhteenkuuluvuuden tunteita kuin yhteisössä työskentely, mutta yksinäistä se ei ole. Toisiin etäleikkaajiin voi aina olla yhteydessä ja jakaa ilon ja surun tunteita, sekä tarpeen vaatiessa kysellä apua ongelmiin – tosin yleensä kun lähestyy ongelman kanssa toista leikkaajaa, on jo ehtinyt löytää ratkaisun ennen toisen vastausta. Yksikin menestyksekkäs etäleikkausprojekti aiheuttaa varmasti ensikertalaiselle suuren onnistumisen tunteen, koska ratkaisut teoksen kasaamiseen on keksinyt yksin: tämä metodi voi nostaa leikkaajan itsetuntoa.

Metodi pakottaa tekijän ajattelemaan ja luottamaan intuitioonsa, se tekee etäleikkaajasta luovan ja taiteellisen yksilön. Tämä metodi on enemmän kuin pelkkä työtapana, se on osa elämäntapaa. Työ ei tunnu työltä, se on vain osa päiväjärjestelyä aivan kuten harrastukset ja sosiaaliset kohtaamisetkin. Leikkaamisesta nauttii, sillä käsillä on kaikki keinot tehdä siitä miellyttävää. Toisinaan huomaa, että jää mielummin kotiin leikkaamaan kuin että lähtisi muihin menoihin: yksinkertaisesti siksi, koska työstänsä nauttii. Etätyössä ei tarvitse koskaan poistua mukavuusalueelta, sillä sama tuttu editti kulkee siellä missä sinäkin: se tuo turvallisuutta. Sen sijaan etäleikkaajana voi olla mitä inspiroivimmissa kohteissa – vuoristossa, metsissä seikkailemassa, eksoottisella saarella, pilvenpiirtäjän kattoterassilla – mikä ikinä vain ruokkiikaan luovaa mieltä. Näillä matkoilla voi olla yksin, mutta aina tuntee olevansa kotona, koska aina on mahdollisuus olla intohimon kohteensa, leikkaamisen, äärellä.

⁸ Kangasvuo, Jenny & Pulkkinen, Janna & Rauanjoki, Katri. 2018. *Kotvimisen vallankumous*. Hämeenlinna: Karisto. s. 250

MINÄ ETÄLEIKKAAJANA

Tämä opinnäyte opetti minulle enemmän kuin osasin odottaakaan. Jouduin kysymysten äärelle, joita en ollut aikaisemmin osannut edes sanallistaa ja joihin vastaaminen sai minut miettimään paljon muutakin kuin vain leikkaajan työtapoja. Vasta aiheen äärelle pysähtyessäni ymmärsin, että etätyö ei olekaan samanlainen itsestäänselvyys muille tekijöille ja se sai minut näkemään aiheen tärkeyden aivan uudella tavalla. Uskallan jatkossa rohkeammin kertoa tekeväni työt mieluiten etänä, koska tiedän vähintäänkin pystyväni siihen, mutta myös tekeväni työni paremmin. Aion jatkossakin tarkastella metodia uusista kulmista ja kokeilla uutta, tuoda sen vielä vahvemmin osaksi elämäntapaani. Etäleikkaus tulee olemaan ratkaiseva tekijä ammatissani ja se tulee viemään minut sellaisiin projekteihin ja paikkoihin, mihin en ehkä ennen tätä opinnäytettä olisi ikinä päätenyt. Huomaan monien ennakko-odotusten kadonneen, vaikka ne eivät välttämättä olleet niin vahvoja kuin kokemattomilla etäleikkaajilla. Ajattelin esimerkiksi, että etäleikkaus voisi olla haasteellista monissa projekteissa. Tätä kirjoittaessa leikkasin taiteellisen lopputyöni, joka oli fiktiivisen sarjan yksi jakso. Tapasin ohjaajan vain kerran koko prosessin aikana, jolloin katsoimme ensimmäisen leikkausversion yhdessä läpi – muuten kommunikoimme etänä. En olisi ikinä uskonut, että se tulisi olemaan yksi kevyimmistä ja helpoimmista projekteista missä olen ollut mukana. Tarkoitukseni oli kirjoittaa siitä Omakohtainen kokemus -osioon, mutta en tiennyt mitä kirjoittaa, kun kaikki sujui niin hyvin. Tämä vahvisti teoriani: hyvin suunniteltu ja toteutettu etäleikkaus ei ole haastavaa.

Tiesin jo ennen kirjoituksen aloittamista, että haluan kannustaa lukijaa kokeilemaan itsekin etäleikkaamista. En kuitenkaan tiennyt, että allekirjoitan kehoitukseni näin vahvasti. Tämä metodi voi avata aivan uusia ovia leikkaajan uralla ja tuoda oman taiteellisen vision uudella tavalla käytettäväksi. Työtapa vaatii opettelua, mutta voin luvata, että lopussa kiitos seisoo. Minulla on todella kevyt ja luottavainen olo tehdä jatkossakin etätöitä ja haluaisin jakaa tämän tunteen muiden kollegoiden kanssa. Tämä opinnäyte on minun keinoni tuoda metodi myös osaksi muiden arkea.

Opinnäytteen kirjoitus oli minulle erittäin tärkeä ja opettavainen prosessi, kokemus oli erityisen ihana jakaa kahden hyvän ystäväni kanssa. Suuri kiitos kuuluu Helille ja Solinalle, jotka ovat jaksaneet kyseenalaistaa teorioitani ja tukeneet henkisesti. Kiitos myös Annelle, joka on auttanut minua prosessissa aiheen muodostumisesta loppurutistukseen saakka.

Tätä opinnäytettä on suunniteltu ja kirjoitettu seuraavissa paikoissa:

- Mökki – Helsinki
- Koti – Helsinki
- Espresso House – Itis, Helsinki
- Olohuone – Redi, Helsinki
- Robert’s coffee – Redi, Helsinki
- Espresso House – Redi, Helsinki
- Espresso House – Kamppi, Helsinki
- Today’s – Itis, Helsinki
- Robert’s coffee – Stockmann itis, Helsinki
- Kattoterassi – Redi, Helsinki
- Espresso House – Stockmann, Tampere
- Paulig Kulma – Keskusta, Helsinki
- Uma Workspace – Teurastamo, Helsinki
- Mesta co-working – Herttoniemi, Helsinki

9. LÄHTEET

Kirjallisuus:

Kangasvuori, Jenny & Pulkkinen, Janna & Rauanjoki, Katri. 2018: *Kotvimisen vallankumous*.
Hämeenlinna: Karisto.

Roine, Jussi & Anttila, Juha: *Työ ei ole paikka – Kokemuksia tuottavasta etätyöstä*.

Tolkki, Juhana. 2018: *Seneca - Elämän lyhydestä*. Helsinki: Otava.

Haastattelut:

Georgius Misjura – leikkaaja, Vita Pictura – 4.3.2020

Outi Reinola-Kuusisto – työterveyspsykologi ja psykoterapeutti, Terveystalo – 30.3.2020

Heli Sainio – freelancer-leikkaaja – 23.3.2020

Paola Suhonen – elokuvantekijä ja tapahtumajärjestäjä – 23.3.2020

Janne Vartia – freelancer-leikkaaja – 8.3.2020

Harri Ylönen – elokuvaleikkaaja – 3.4.2020

Kuvat:

Vilja Harjamäki